

Univerzita Hradec Králové

Ústav sociální práce

Problematika klientů Pobytového střediska

Kostelec nad Orlicí

Bakalářská práce

Autor: Markéta Vojtíšková
Studijní program: B6731 Sociální práce a sociální politika
Studijní obor: Sociální práce
Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Kappl, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Markéta Vojtíšková

Studium: U13193

Studijní program: B6731 Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce

Název bakalářské práce: **Problematika klientů pobytového střediska Kostelec nad Orlicí**

Název bakalářské práce AJ: Problemsclientsresidential center Kostelec nad Orlicí

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Zaměření na historický vývoj střediska i právní úpravu; současný chod a efektivitu pobytového střediska z pohledu integrace klientů do společnosti; charakteristika a celkový pohled na "klienta"; výčet a charakteristika služeb střediska; a jak vidí situaci a klienty společnost.

KOLEKTIV AUTORŮ: Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi, Praha 2008. MATOUŠEK O., KOLÁČKOVÁ J., KODYMOVÁ P. (eds.): Sociální práce v praxi, Praha 2005 FREIOVÁ M.: Uprchlíká otázka a my, Praha 1993

Garantující pracoviště: Katedra sociální práce a sociální politiky,
Ústav sociální práce

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Kappl, Ph.D.

Oponent: Mgr. Jan Hloušek, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 4.12.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího práce Mgr. Miroslava Kappla, Ph.D. Všechny prameny a literaturu, které jsem použila k vypracování své práce, uvádím v soupisu bibliografických citací.

V Hradci Králové dne 21. 3. 2016

Markéta Vojtíšková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Miroslavu Kapplovi, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a za věnovaný čas během příprav. Dále všem pracovníkům Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí za umožnění absolvování souvislé praxe, během níž a s jejíž pomocí jsem shromáždila potřebné informace pro zpracování této práce.

Anotace

VOJTÍŠKOVÁ, Markéta. *Problematika klientů Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí*. Hradec Králové, 2016. 69s. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Ústav sociální práce.

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Kappl, Ph.D.

V bakalářské práci se zaměřuji na základní pochopení azylové problematiky tak, aby bylo jasné, kdo je uprchlíkem a kdo azylantem. Uvádím výčet zařízení určených pro tuto cílovou skupinu osob a ve stručnosti je popisuji. Konkrétněji se zaměřuji na žadatele o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky a na pracoviště, které je pověřeno pracovat s touto cílovou skupinou osob, tedy na Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí, a na život klientů v tomto zařízení. Ke konci teoretické části se zabývám i problematikou multikulturalismu ve společnosti a uvádím některé statistické údaje z minulých let. Pro svou praktickou část jsem si zvolila dotazníkové šetření. Zaměřuji se na zjištění postojů a názorů společnosti k těmto osobám a zároveň se snažím zjistit původ vzniku těchto postojů a názor. Dotazníkové šetření provádím jak u osob s trvalým pobytem v místě sídla pobytového zařízení, tedy v Kostelci nad Orlicí, tak u osob v jeho okolí.

Klíčová slova: Migrace, Cizince, Uprchlík, Azylant, Zařízení, Pobytové středisko, Multikulturalismus

Annotation

VOJTÍŠKOVÁ, Markéta. *Problemsclientsresidential center Kostelec nad Orlicí*. Hradec Králové, 2016.69p. BachelorDegree. University of Hradec Králové, Ústav sociální práce.

Leader of the Bachelor Degree: Mgr. Miroslav Kappl, Ph.D.

In my Bachelor thesis I focus on asylum issues so that it is clear who is a fugitive and who is a refugee. I mention the institutions designed for this target population and describe them briefly. More concretely I focus on the issue of the applicants for international protection in the Czech republic, on the institutions authorized to work with this target population (Residential Centre in Kostelec nad Orlicí) and on life of the clients in this institution. At the end of the theoretical part I concentrate on the issue of multiculturalism in the society and mention some statistic data from previous years. The practical part is processed in a form of a survey, where I focus on identification of the attitudes and opinions of the society to the target population. withal I try to find out the origin of the formation of these attitudes and opinions. I conducted the survey both with persons with permanent residence in the location of the residence facilities (Kostelec nad Orlicí) and with persons in its surroundings.

Keywords: Migration, Foreigner, Fugitive, Refugee, Institution, Residential Centre, Multiculturalism

Obsah

Úvod	9
1 ZÁKLADNÍ POJMY A CHARAKTERISTIKA CÍLOVÉ SKUPINY	11
1. 1 Základní pojmy	11
1.2 Charakteristika cílové skupiny.....	12
2 SPRÁVA UPCHLICKÝH ZAŘÍZENÍ.....	16
2. 1 Zařízení Správy uprchlických zařízení.....	16
3 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ MEZINÁRODNÍ OCHRANY.....	19
3. 1 Zahájení řízení	19
3. 2 Dokazování a vydání rozhodnutí	19
3. 3 Odvolání	20
3. 4 Další možná ochrana	20
4 POBYTOVÉ STŘEDISKO KOSTELEC NAD ORLICÍ	22
4. 1 Historie Pobytového střediska	22
4. 2 Současnost Pobytového střediska.....	23
5 ŽIVOT KLIENTŮ V ZAŘÍZENÍ	24
5. 1 Příjem nového klienta	24
5. 2Služby	25
5. 2. 1 Vstupní pohovor.....	25
5. 2. 2 Ubytovatelé	26
5. 2. 3 Výplata peněžních dávek a výdej hygieny.....	26
5. 2. 4 Volnočasové aktivity.....	27
5. 3 Odchody ze zařízení	28
6 MULTIKULTURALISMUS A VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ.....	30
6. 1 Co je multikulturalismus.....	30
6. 2 Pohled veřejnosti	30
6. 3 Statistické údaje	32
7 METODICKÁ ČÁST.....	34
7. 1 Vymezení hlavního cíle a dílčích cílů	34
7. 2 Zvolená výzkumná strategie.....	35
7. 3 Operacionalizace dílčích cílů do zkoumatelné podoby	36
7. 4 Volba výzkumného souboru a jeho charakteristika	37
7. 5 Popis organizace a průběhu výzkumu.....	39
7. 6 Způsob analýzy získaných dat	40
7. 7 Rizika výzkumu	40

8 ANALÝZA A INTERPRETACE ÚDAJŮ	41
8. 1 Rozbor otázek a shrnutí dílčích cílů.....	41
8. 1. 1 První dílčí cíl.....	41
8. 1. 2 Druhý dílčí cíl	48
8. 1. 3 Třetí dílčí cíl	51
8. 2 Diskuze	57
Závěr.....	59
Seznam použitých zkratk.....	60
Seznam tabulek.....	61
Seznam grafů.....	61
Seznam použité literatury.....	62
Další zdroje.....	63
Seznam příloh.....	65

Úvod

Každý z nás jednoho dne přijde do kontaktu s azylantem, ať již prostřednictvím hromadně sdělovacích prostředků, příbuzných, kamarádů, známých, kteří se o azylovou problematiku zajímají, nebo z vlastní zkušenosti s touto skupinou osob. Avšak většina lidí si plete základní pojmy, a tak se stává, že je obyvatelstvo zaujato vůči něčemu, ale veřejně mluví o něčem docela jiném. Více se však chci zaměřit na skupinu žadatelů o azyl v pobytových střediscích. A protože nedaleko mé rodné obce Častolovice se takové pobytové středisko nachází, budu se tedy zaměřovat na tyto klienty a na jejich fungování v zařízení. V mé výzkumné části se pak budu zabývat zejména přístupem obyvatelstva jak z Kostelce nad Orlicí, tak z jeho okolí, a jejich pocity vůči těmto osobám.

Hlavním cílem je zjistit postoje občanů z Kostelce nad Orlicí, ke klientům Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí a porovnat je s postoji lidí z okolí.

Cílem teoretické části je osvětlit situaci týkající se azylové problematiky, uvést a zjednodušeně vysvětlit podstatné pojmy, zmínit zjednodušený průběh řízení a trochu více se zaměřit na výše uvedenou skupinu, klienty Pobytového střediska, jakožto žadatelů o azyl tak, aby bylo možné si lépe představit jejich život v zařízení. Cílem mé výzkumné části je zjistit, jaký má společnost postoj k cizincům obecně a jak obyvatelé Kostelce nad Orlicí a okolí na klienty Pobytového střediska pohlížejí.

Kapitoly na sebe navazují tak, aby čtenář porozuměl dané problematice bez předchozí přípravy. Nejprve vymezím pojmy, následně cílovou skupinu, uvedu zařízení, která se azylovou problematikou zabývají, ve stručnosti přiblížím jejich činnost a následně velmi zjednodušeně popíšu průběh řízení o udělení mezinárodní ochrany. Dále se budu zabývat samotným Pobytovým střediskem, stručně uvedu jeho historii a současnou podobu. Více prostoru pak budu věnovat kapitole zaměřené na život klientů v Pobytovém středisku Kostelec nad Orlicí, a to od příjmu nového žadatele, přes jeho možnosti a služby v zařízení, až po vydání rozhodnutí příslušným orgánem státní správy. Poslední kapitola bude věnována multikulturalismu a veřejnému mínění na toto téma. Nakonec budou uvedena statistická data z průzkumu veřejného mínění vztahující se k této problematice.

K výběru tohoto tématu mě vedlo nejen to, že jsem nedaleko Kostelce nad Orlicí, kde se výše uvedené pobytové středisko nachází, vyrůstala a mám zde mnoho přátel

a známých. K volbě tohoto tématu rovněž absolvování souvislé praxe ve druhém ročníku mého studia přispělo k volbě tohoto tématu, kterou dále podpořila skutečnost, že azylová problematika, o to více pak samotná problematika klientů jednotlivých zařízení, je v dané literatuře popsána velmi stručně. Většinu informací o chodu samotného zařízení jsem při zpracovávání výstupu z praxe nemohla nikde sehnat, a tak jsem se rozhodla pro jejich sběr ústní formou v rámci souvislé praxe v zařízení POS Kostelec nad Orlicí a pro jejich následné sepsání ve své bakalářské práci.

Z výše uvedených důvodů bude podstatná část mé práce, od čtvrté do šesté kapitoly, čerpána z Deníku z praxe, který jsem si sepisovala v rámci předmětu Souvislá praxe 2 v roce 2015.

Práce je určena zejména pro informativní účely veřejnosti a případným studentům, kteří mají problém se sháněním podkladů pro své seminární práce či referáty. Rovněž ale také jako podklad a zpětná vazba pro samotné Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí.

1 ZÁKLADNÍ POJMY A CHARAKTERISTIKA CÍLOVÉ SKUPINY

Pro pochopení dané problematiky je zapotřebí se nejprve zabývat pojmy, které s daným tématem souvisejí.

1.1 Základní pojmy

V souvislosti s mou prací je zapotřebí osvětlit pojem „MIGRACE“. Níže bude uvedeno několik pohledů od různých autorů pro lepší pochopení problematiky.

Migrace je chápána jako změna trvalého pobytu. Z tohoto hlediska můžeme migraci dělit na vnitřní a mezinárodní. Vnitřní migrace je definována jako změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky, zpravidla mezi obcemi. Mezinárodní migrace je chápána jako změna trvalého pobytu za hranice původního státu. Vnitřní migrace je z hlediska statistiky podchycena, oproti tomu však sledování té mezinárodní migrace bývá dosti problematické. (Baštecká, 2013)

Migrace obyvatelstva, z ekonomického hlediska, představuje jeden z faktorů moderní společnosti, přičemž jeho socioekonomický význam stále roste. Z pohledu veřejnosti bývá často vnímána negativně, ať už se jedná o imigrační regiony, v jejichž vlivu se zvyšuje nezaměstnanost u původního obyvatelstva, nebo o regiony emigrační, kdy chytré mozky opouštějí původní zemi a jdou za „lepším“. Z výše uvedeného je zřejmé, že za nejčastější příčinu migrace je uváděna rozdílná úroveň v příjmech. (Čadil, 2010)

Migraci lze nejjednodušeji rozdělit na dobrovolnou a nucenou, přičemž lze definovat dva základní typy migrantů, a to ekonomické migranty a uprchlíky. (Baštecká, 2013)

„Rozdíl mezi ekonomickým migrantem a uprchlíkem je někdy těžko určitelný, nesmíme však zapomínat, že je-li osoba uprchlíkem, pak skutečnost, že může být také ekonomickým migrantem, ji tohoto statusu nezbavuje.“ (Molek, s. 72, 2010)

Poměrná většina evropské populace má za to, že nejčastěji migrují ty osoby, které pocházejí z méně rozvojových zemí. A tak tyto osoby, s vyhlídkou na lepší budoucnost, mají namířeno do zemí, které patří mezi ty vyspělejší. (Baštecká, 2013)

„Nikoli, kvantitativně se většina migrace odehrává uvnitř rozvojových zemí a mezi nimi.“ (Baštecká, s. 223, 2013)

S migrací dále velmi úzce souvisí pojem „adaptace“, tedy schopnost přizpůsobit se. Avšak větší význam má zde termín „adaptační proces“, a proto je třeba uvést a vysvětlit i tento pojem.

Adaptační proces, při kterém se jedinec přizpůsobuje měnícímu se sociálnímu prostředí. Jeho cílem je co možná nejrychlejší zařazení tak, aby mohl uplatnit své znalosti, schopnosti a dovednosti. (Průcha a spol., 2012)

V souvislosti s výše uvedeným je tedy také zapotřebí vysvětlit pojem „INTEGRACE“.

„Sociální integrace představuje proces začleňování (sociální reintegrace pak proces znovu-zачleňování) člověka do společnosti. Prakticky se jedná o začlenění osob do většinové společnosti a běžného života. Obsahem sociální integrace je žít v souladu se společností (tzv. „žít správně“, bezproblémově, bez konfliktů se zákonem), cítit se užitečný a společností přijatelný.“ (Veteška, s. 42, 2015)

1.2 Charakteristika cílové skupiny

V prvé řadě je třeba si uvědomit, že i osoby žádající o poskytnutí azylu jsou stejně tak jako my lidské bytosti, které mají svoje emoce, jejichž prožívání je případ od případu jedinečné a zaslouží si individuální přístup. (Günterová in Matoušek, 2005)

Samotné opuštění všeho co známe, rodiny, kultury, prostředí, veškerých vazeb umožňujících zapojení do společnosti, v dnes tak komplikovaném systému není zrovna lehkou záležitostí. Vždyť stačí, aby se člověk dostal do tíživé životní situace, například vlivem přírodních vlivů, a tyto pro život důležité vazby jsou narušeny, což nám řešení celé situace o to více ztěžuje. Tím chci říci, že tito lidé se kromě samotné žádosti a co nejrychlejší aklimatizace v novém prostředí, musejí vyrovnávat i s mnohem těžší situací. Ztrátou všeho známého a jim tak blízkého. Při práci s nimi jde tedy, jako ve většině případů sociální práce, zejména o lidský přístup. Když se na to podíváme z tohoto pohledu, stává se tak práce s touto cílovou skupinou o to snazší.

Jelikož jsem zmínila pojem „cílová skupina“, je tedy potřeba se tímto pojmem více zabývat.

Cílová skupina

Cílová skupina sama o sobě znamená určitý okruh osob, na které je sociální práce zaměřena. Samozřejmě, že se její chápání v užším slova smyslu bude odlišovat dle konkrétní oblasti, jíž se chceme zabývat. V souvislosti s azylovou problematikou, rovněž tak i s mou bakalářskou prací, jsou prioritní cílovou skupinou „klienti Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí“, avšak pro celkové pochopení této problematiky je třeba osvětlit i s tímto termínem související pojmy, jako kdo je žadatel o udělení azylu, azylant, atd. Avšak s ohledem na současnou situaci je třeba se trochu více zaměřit i na pojem uprchlík.

„Pojem uprchlík se vztahuje na kteroukoli osobu, jež se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu své vlasti, totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemitého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.“ (Mezinárodní smlouvy)

Zjednodušeně řečeno to znamená, že uprchlík, osoba žádající o azyl, je osoba mající jiné než české státní občanství a mimo svou vlast se zdržuje, neboť jí jsou odepírána její zákonná práva. Popřípadě má odůvodněný strach o svou bezpečnost, ať již z důvodů náboženských, rasových či politických.

Měli bychom se ale zamyslet nad faktem, že samotné označení „azylant“ má v sobě jakýsi negativní nádech oproti užití pojmu „žadatel o azyl“. A pokud se zjistí, že tento „žadatel o azyl“ žádá ne z politických ale především z ekonomických důvodů, není pak pojem „fiktivní žadatel o azyl“ ničím v porovnání s užitím pojmu „azylant“. (Wissmann, 2011)

Zde se poukazuje na to, že osoby, jimž byly přiznány oprávněné obavy a byl jim tedy udělen statut azylanta, jsou znevýhodňovány ve společnosti jako osoby, které využívají státní systémy. Kdežto osoby, které takto skutečně činí, tedy žádají o azyl z ekonomických a hospodářských důvodů, nejsou společností brány jako taková přítěž, ve srovnání se skutečným azylantem. Dle mého je však na vině nedostačující osvěta

obyvatelstva a zjednodušené názvosloví ve společnosti, kde samotný pojem „azylant“ pokrývá celou škálu jeho podpojmů.

Rozdělení dle Günterové

Dle Günterové (2005) můžeme uprchlíky rozdělit do skupin, díky kterým můžeme blíže specifikovat jejich potřeby a od nich odpovídající formy pomoci.

Těmito skupinami jsou uprchlíci de facto, žadatelé o azyl, uznání uprchlíci – azylanti a vnitřně přemístěné osoby.

Uprchlíci de facto jsou specifickou skupinou, neboť nezapadají do definice uprchlíků dle Ženevské úmluvy. Jedná se o osoby, které svou zem opouštějí z důvodů válečných konfliktů, popřípadě z důvodů nepříznivých přírodních podmínek jako jsou zemětřesení, stále se opakující povodně, nadměrná sopečná činnost a tak dále. Jejich situace je řešena tzv. „institutem dočasné ochrany“. Hlavním důvodem tohoto opatření jsou kapacitní důvody, ale rovněž se vychází z předpokladu, že se jedná o dočasné problémy a většina žadatelů o azyl se bude chtít po zklidnění nebo vyřešení situace vrátit domů, k věcem které znají. (Günterová, 2005)

Žadatelé o azyl jsou nejpočetnější skupinou v azylové problematice. V tomto případě se již jedná o osoby, které nejen odpovídají definici stanovené Ženevskou úmluvou, ale rovněž jde o osoby, jež podléhají zákonné úpravě České republiky. Veškeré podmínky pro podání žádosti, pro postup, vyřízení a mnoho dalších otázek, které je třeba při této problematice objasnit, upravuje zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších právních předpisů. Žadatelem o azyl je tedy osoba označována od doby podání žádosti až do jejího vyřízení. Současně však musí ve své žádosti osvětlit důvody, které ji k jejímu podání vedly, a pokud je to možné, podat důkazy, které tyto důvody podloží. Jednotlivé žádosti posuzuje Odbor azylové a migrační politiky, dále jen OAMP, ve spolupráci s dalšími subjekty. V této věci vystupuje jako nadřazený orgán státní správy Ministerstvo vnitra České republiky a následně pravomocné rozhodnutí vydávají Krajské soudy dle místa pobytu žadatele o azyl. (Günterová, 2005)

„Je-li žádost definitivně zamítnuta, stává se žadatel o azyl cizincem podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a není-li si schopen zajistit vízum podle tohoto zákona, je povinen opustit území ČR.“ (Günterová, s. 332, 2005)

Uznaní uprchlíci – azylanti jsou v poměru k žadatelům o azyl již zredukovanou skupinou. Jde o osoby, kterým byl na základě opodstatněných obav a z rozhodnutí Krajského soudu přidělen azyl. Hostitelská země, v tomto případě Česká republika, se tímto zavazuje zajistit ochranu těmto osobám a zároveň jim usnadnit integraci, tedy zapojení do současného systému společnosti České republiky. (Günterová, 2005)

Vnitřně přemístěnými osobami jsou ti, jež jsou uprchlíky v rámci svého vlastního státu. Což znamená, že je jejich stát, pro účely zajištění jejich bezpečnosti, „přestěhoval“ do jiné lokality, přičemž tyto osoby oproti žadatelům o azyl, stát neopouštějí. (Günterová, 2005)

Jedním z dalších často užívaných pojmů je označení „falešný uprchlík“. Falešným uprchlíkem či falešným žadatelem o azyl jsou ty osoby, které pocházejí z oblastí relativně politicky stabilních a u nichž se za hlavní důvody imigrace považují ekonomické příčiny. (Baštecká, 2013)

Ve své bakalářské práci bych se chtěla prioritně zaměřit na osoby, které jsou v procesu řízení o udělení mezinárodní ochrany, tedy na žadatele o azyl, a na následující postup organizace, v tomto případě Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí, společně s možnostmi, které je toto zařízení schopno svým klientům nabídnout.

2 SPRÁVA UPCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ

Migrační a azylovou otázkou se zabývají celkem tři složky Ministerstva vnitra, a to Správa uprchlických zařízení, Odbor azylové a migrační politiky a Policie České republiky.

Pro účely pochopení problematiky, kterou se budu ve své práci zabývat, je nutné se blíže zaměřit na Správu uprchlických zařízení, dále jen SUZ.

Jde o organizační složku se sídlem v Praze, podřízenou náměstkovi Ministerstva vnitra pro veřejný pořádek a bezpečnost. Její činnost byla zahájena 1. ledna roku 1996, kdy vznikla jako rozpočtová organizace Ministerstva vnitra České republiky, dále jen MVCR. Účelem jejího vzniku bylo oddělení výkonu státní správy a správního řízení o udělení azylu od zabezpečování služeb osobám, jež o azyl žádají. Jelikož se jedná o vládní organizaci, jsou veškeré její služby hrazeny ze státního rozpočtu. (www.suz.cz – O nás)

SUZ však také ovlivňuje spolupráce s vládními, mezinárodními institucemi, samosprávou a nevládními organizacemi jako je například Program boje s nelegální migrací a Program pomoci obětem obchodu s lidmi. (www.suz.cz – spolupráce)

Důležitým obdobím pro SUZ je rok 2006, od kdy jsou určité aktivity spolufinancovány z prostředků EU, respektive z Evropského uprchlického fondu. Jedná se zejména o programy prevence, integrace a repatriace. Finanční částky lze však využít i na vybavení středisek a některé ze služeb poskytovaných klientům. Od roku 2006 má SUZ navíc ve své správě i zařízení pro zajištění cizinců. Další důležitý přelom nastal v roce 2009, kdy byl zřízen provoz center na podporu integrace cizinců v krajských městech. Prostřednictvím SUZ jsou služby poskytovány žadatelům o azyl, azylantům a zajištěným cizincům. SUZ se při jejich poskytování řídí ustanovením zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR a dále dle zákona č. 325/1999 Sb. o azylu. (www.suz.cz – O nás)

2. 1 Zařízení Správy uprchlických zařízení

Když už víme něco o SUZ, je potřeba se dále zabývat zařízeními, která spadají do její kompetence, co mají na starosti a kde bychom taková zařízení mohli nalézt.

Cizinci, kteří chtějí na území České republiky žádat o mezinárodní ochranu, musí nejprve do center, která jsou pro takovéto případy specializována. Těmito centry jsou

„Přijímací střediska“. V České republice jsou celkem dvě, a to Přijímací středisko Praha – Ruzyně, které vzniklo v roce 2001, a Zastávka v Brně, která byla zřízena v roce 2009. Zde jsou s cizinci ubytováni, je jim poskytnuta strava, základní hygienické potřeby apod. Zařízení již nesmějí opustit, dokud není dokončena **vstupní procedura**. Ta zahrnuje identifikaci, zahájení samotného řízení o udělení azylu, vstupní pohovor společně se sociálním šetřením a předepsanou zdravotní prohlídku. Cizinci však mohou požádat o udělení mezinárodní ochrany i mimo tato střediska, a to na kterékoliv pobočce Policie ČR v průběhu výkonu trestu, kdy ale samotný proces o udělení azylu započne až po výkonu trestu či jeho části (prominutí půlky trestu za dobré chování), a dále pak také v Zařízení pro zajištění cizinců.

Zařízení pro zajištění cizinců fungují od roku 2006 a specializují se na cizince, kterým bylo cizineckou policií vydáno rozhodnutí o vyhoštění, přičemž tak tyto osoby neučinily a dále tak neoprávněně pobývají na území České republiky. Jedná se tedy o osoby „zadržené“, kterým je v zařízení poskytnuto ubytování a strava, zbytek služeb obstarává zdravotnický personál společně se sociálními pracovníky. Jedná se o zařízení, které se velmi blízko podobá nápravnému zařízení. Klienti jej nemohou opouštět, ale mohou plně využívat, vyjma nočního klidu, sportoviště, knihovnu, televizní místnost atd. Asi nejznámější zařízení se nachází v Bělé pod Bezdězem, dále pak v Drahonicích a ve Vyšné Lhotě. Důležité je ovšem zmínit, že takto zadržené mohou být pouze osoby starší 15 let. Osoby mladší 15 let, jelikož pro ně nejsou jiné možnosti ubytování, pobývají v zařízení spolu s rodiči pod statutem „ubytování cizinci“. Funguje zde dětské centrum pro menší děti, jako taková mateřská škola. Na rozdíl od svých rodičů mohou tyto osoby zařízení opouštět, a tak v rámci tohoto dětského centra chodí na vycházky nebo do divadla. (www.suz.cz – Zařízení)

Jedním z dalších středisek spadajících pod SUZ je i **Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí**, které bude podrobněji rozebráno v následující kapitole.

SUZ dále dala vzniknout mnoha dalším zařízením, které následně pomáhají cizincům, kterým již byla mezinárodní ochrana udělena. Mezi takové patří **Integrační azylová střediska**, dále jen **IAS**, které jsou v České republice celkem čtyři. A to Integrační azylové středisko Havířov, Jaroměř, Brno a Předlice. Tato zařízení jsou určena osobám, jimž byl udělen statut mezinárodní ochrany, tedy azylu. Jedná se o „Státní integrační program“ poskytující ubytovací službu, avšak ne po dobu delší 18 měsíců. Cílem je především osvojení si českého jazyka, získání zaměstnání a samostatného bydlení.

Na tyto osoby se již vztahují stejná práva a povinnosti jako na občany České republiky.
(www.suz.cz – Zařízení)

Pod organizaci SUZ spadají i **Centra na podporu integrace cizinců**. Ta začala vznikat od roku 2009 a poskytují sociálně-právní poradenství, bezplatné kurzy českého jazyka, tlumočnické služby, socio-kulturní kurzy a různé vzdělávací akce pro azylanty a cizince, kteří mají dlouhodobé nebo trvalé povolení k pobytu na území České republiky. Cílem je podpora a pomoc těmto osobám při zapojování se do české společnosti. (www.integracnicentra.cz – O nás)

3 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ MEZINÁRODNÍ OCHRANY

Ted', když už jsou známy nejdůležitější informace o tom, kdo je azylantem, kdo uprchlíkem a jaká oddělení se touto problematikou zabývají, zbývá se zaměřit na samotný postup orgánů, které rozhodují o schválení či zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany, azylu.

Žadatel o azyl má samozřejmě právo na to, aby řízení bylo vedeno v jeho mateřském, popřípadě takovém jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. Dále je mu nabídnuta možnost využít tlumočnicka, který je hrazen státem. (www.mvcr.cz – Azyl)

3.1 Zahájení řízení

Cizinec, který chce v České Republice zažádat o udělení mezinárodní ochrany, tedy o azyl, musí nejprve učinit prohlášení. Toto prohlášení musí být učiněno na území České Republiky, a to na zákonem určených místech. V případě klientů z Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí je takové prohlášení učiněno nejčastěji v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců. Dalšími místy, kde může cizinec své prohlášení učinit, jsou například hraniční přechody, odbor cizinecké policie krajského ředitelství policie. Po učinění prohlášení je cizinec povinen se dostavit do přijímacího střediska, a to do následujících 24 hodin. Zde je žádost o udělení mezinárodní ochrany podána písemně, dále je s ním provedena vstupní procedura a je převezen do pobytového střediska. Z cizince se stává žadatel o udělení mezinárodní ochrany. (www.mvcr.cz – Azyl)

3.2 Dokazování a vydání rozhodnutí

V rámci řízení je s klientem uskutečněn jeden či více pohovorů, při kterých má žadatel o udělení azylu prostor dostatečně vysvětlit svou situaci a důvody, které jej vedly k opuštění své země, a také předložit MVCR důkazy, které toto jeho tvrzení potvrdí. V žádosti o udělení azylu rozhoduje MVCR, respektive jeho pověřený orgán, OAMP, a to zpravidla do 90 dnů ode dne zahájení řízení. Pokud nastanou nějaké komplikace, může MVCR tuto lhůtu přiměřeně prodloužit, o čemž je samozřejmě žadatel vyrozuměn. Samotné rozhodnutí je žadatel povinen převzít osobně a právní moci nabývá toto rozhodnutí dnem jeho doručení do rukou žadateli o azyl. Řízení bývá zpravidla ukončeno výrokem buď pozitivním, nebo negativním, ovšem může dojít i k zamítnutí žádosti či zastavení řízení. (www.mvcr.cz – Azyl)

3. 3 Odvolání

Pokud byla klientovi Pobytového střediska žádost o udělení azylu zamítnuta, může podat odvolání ke krajskému soudu dle místa jeho bydliště nebo sídla Pobytového zařízení Kostelec nad Orlicí. Pro odvolání je stanovena lhůta 15 dnů. Při podání žaloby proti rozhodnutí MVCR je cizinec nadále žadatelem o udělení mezinárodní ochrany a nemůže tak být z ČR vyhoštěn. Pokud Krajský soud podpoří rozhodnutí MVCR, má cizinec ještě možnost podat tzv. kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu se sídlem v Brně, dále jen NSS. I po tuto dobu řízení zůstává cizinec žadatelem a zůstává na území ČR. (www.mvcr.cz – Azyl)

Pokud i NSS rozhodl negativně ve prospěch žadatele, je klientovi POS Kostelec nad Orlicí vydán „výjezdní příkaz“, ve kterém je uvedena lhůta, do které musí cizinec opustit území ČR. Klientům POS je však také nabídnuta „REPATRIACE“, tj. dobrovolný návrat do země původu. Klientovi jsou s pomocí POS zařízeny potřebné doklady a uhrazeny výdaje spojené s návratem. Dobrovolný návrat však může být také klientům POS zamítnut, a to zejména, když se jedná o problémového klienta nebo nespolupracujícího klienta, který úmyslně zdržuje svůj návrat. Jako například nechodí na smluvené schůzky, neposkytne smluvené informace apod. (Vojtíšková, 2015)

Pokud je žádost o udělení mezinárodní ochrany schválena, pak se žadatel o udělení mezinárodní ochrany stává azylantem. Následně se může rozhodnout pro pobyt v Integračním středisku nebo odejít do samostatného bydlení.

3. 4 Další možná ochrana

Kromě udělení kompletní mezinárodní ochrany jsou tu ještě další, které systém ČR cizincům nabízí, a to „dočasnou“ nebo „doplňkovou“ ochranu.

Dočasná ochrana se používá v naléhavých případech jako odpověď na příchod skupin uprchlíků. Osobu, která o ni žádá, označuje zákon za žadatele o dočasnou ochranu. Jakmile tuto ochranu cizinec získá, hovoříme o něm jako o osobě požívající dočasné ochrany. Ta nemusí prokazovat individuální pronásledování. Poskytnutí této ochrany je však časově omezené, a to zpravidla do pominutí důvodu pro opuštění země původu. Většinou je dočasná ochrana poskytována každé osobě přecházející z oblasti obecně rozšířeného konfliktu, popřípadě z oblasti, v níž jsou určitým způsobem závažně porušována lidská práva. Tato ochrana je upravena samostatným zákonem č. 221/2003

Sb., o dočasné ochraně cizinců. Doplňková ochrana je oproti azylu nižší formou mezinárodní ochrany. Uděluje se cizincům, kteří nesplňují důvody pro udělení azylu, ale zároveň není možné, z důvodu opodstatněných obav o jejich bezpečí, je navrátit do země jejich původu. Tato ochrana se uděluje v případě hrozeb jako je výkon trestu smrti, mučení, nelidské zacházení či ponižování, vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti apod. (Baštecká, 2013)

V následujících kapitolách budu převážně čerpat z informací, které jsem získala při průběhu mé souvislé praxe v zařízení Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí, neboť tyto informace nemohlo zařízení poskytnout jinou cestou nežli ústně. A stejně tak v literatuře je tato problematika popsána velmi stručně. Zároveň mám i jistotu, že informace, které pro zpracování mé bakalářské práce používám, jsou co nejaktuálnější. Proto budu využívat jako podklad svůj Deník z praxe.

4 POBYTOVÉ STŘEDISKO KOSTELEC NAD ORLICÍ

Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí je jediné takovéto zařízení na území České republiky. Jemu podobné, ovšem již i se zaměřením na integrační služby, je zařízení nacházející se v Havířově. Jde tedy o Pobytové a Integrační středisko Havířov. (www.suz.cz – Zařízení)

Samotné Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí, dále je POS Kostelec nad Orlicí, je místem, kam jsou žadatelé o udělení mezinárodní ochrany po vstupní proceduře v přijímacím středisku převezeni nebo jim jsou uhrazeny náklady spojené s dopravou a do zařízení se již dopraví vlastní cestou. Těmto osobám je udělen po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany dočasný pobyt na území České republiky. Důležité je také říci, že žadatelé o azyl, tedy klienti POS Kostelec nad Orlicí, nesmějí po dobu jednoho roku pracovat. Musí se však jednat o lhůtu jednoho roku v rámci jednoho řízení o udělení mezinárodní ochrany. Pracovat mohou klienti po uplynutí této lhůty nebo až po vyjádření OAMP, pokud však toto vyjádření bude kladné. Až se tedy žadatel o azyl stane azylantem. (Vojtíšková, 2015)

Po areálu Pobytového střediska, zejména pak na službě NONSTOPU, jsou vyvěšena pravidla, pokyny a různé formuláře v několika jazykových mutacích. V angličtině, ruštině, arabštině, čínštině, francouzštině a španělštině. Zařízení do budoucna uvažuje i o další jazykové mutaci, a to japonštině. (Vojtíšková, 2015)

4. 1 Historie Pobytového střediska

Jak je zřejmé, toto zařízení ve svém názvu, především kvůli snadnější přehlednosti pro případné klienty, nese i název samotného města jeho výskytu. Samotné Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí je evidováno pod adresou Tř. Rudé armády 1 000, 517 41 KOSTELEC NAD ORLICÍ.

Původně byl tento areál určen k účelům ozbrojených sil, přesněji se tedy jednalo o areál vojenské základny v období okupace. Samotné zařízení pod názvem Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí funguje od 1. ledna roku 2001. Jeho tehdejší celková kapacita byla 300 klientů a zařízení se skládalo hned ze čtyř hlavních větších a dvou menších budov. Rovněž zde byla již zavedena „chráněná zóna“, která sloužila k ubytování zejména žen s dětmi. (Jurášková, 2009)

Od roku 2007 byly provedeny různé změny. Z původních 300 míst byla celková kapacita snížena na 275 lůžek. Dále pak došlo ke změně spojené se stravováním. Až doposud zde byla klientům poskytována strava, pak se ale rozhodlo o vybudování kuchyněk. Na každém patře budov byla vytvořena jedna kuchyňka, a na místo poskytování stravy byl klientům určen finanční příspěvek, ze kterého si musí stravu opatřit sami. Následně byla vybudována tělocvična a rukodělná dílna. (Vojtíšková, 2015)

4. 2 Současnost Pobytového střediska

V současnosti POS Kostelec nad Orlicí disponuje 275 možnými ubytovacími lůžky. Tato kapacita však není v zařízení momentálně plně využita, i když evidenčně ji značně přesahuje, což je způsobeno tím, že klienti mohou ze zařízení volně odcházet, a dokonce zde nemusí ani fyzicky pobývat. Stačí, když jsou v zařízení nahlášeni jako žadatelé o udělení mezinárodní ochrany. Z výše uvedeného vyplývá, že zařízení si o svých klientech vede svou vlastní evidenci tvořenou spisy jednotlivých klientů. Spisy jsou v zařízení uloženy po dobu pobytu klienta v zařízení. Poté jsou zaslány k následné archivaci do Kamýku nad Vltavou, kde jsou k tomu určené prostory. Dané spisy o klientech jsou zde uloženy po dobu pěti let. (Vojtíšková, 2015)

Samotná evidence POS Kostelec nad Orlicí se liší podle toho, zda jsou klienti v zařízení fyzicky, tedy v zařízení pobývají, nebo pouze evidenčně. Celkový počet klientů, kteří v zařízení využívají ubytovacích služeb, činí tedy 174 osob. Ovšem pouze po evidenční stránce má toto zařízení celkem 343 klientů. Samozřejmě, jako každé zařízení, má i toto své stálé zaměstnance, jejich celkový počet je v současnosti 44 pracovníků. Tento počet zahrnuje pouze stálé zaměstnance, kteří mají smlouvu na hlavní pracovní poměr. Zařízení ale nabízí i dobrovolnictví, o které však v dané lokalitě značně poklesl zájem. (Vojtíšková, 2015)

5 ŽIVOT KLIENTŮ V ZAŘÍZENÍ

V následující kapitole bych dále chtěla zmínit něco o chodu zařízení. Jaké poskytuje služby, možnosti, a vůbec stručně popsat život, který klienti v tomto zařízení mají.

5.1 Příjem nového klienta

Klienti přicházejí do Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí z předchozího Přijímacího střediska nebo mohou také přicházet ze zařízení pro zajištění cizinců. V okamžiku, kdy do zařízení přijede, se stává klient žadatelem čekajícím na vyřízení své žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Rozhodování v této záležitosti náleží Odboru azylové a migrační politiky, dále jen OAMP, které se k žádosti vyjádří do tří měsíců. Pokud OAMP nerozhodne o přijetí či zamítnutí žádosti o azyl, informuje klienta Pobytového zařízení o prodloužení řízení. (Vojtíšková, 2015)

Nově potřebuje zařízení od klienta jeho Výpis ze zdravotní dokumentace, který nese informace o zdravotním stavu klienta z povinné lékařské prohlídky. Klient jej získá „do rukou“ zpravidla při odchodu z Přijímacího zařízení. Pokud klient ještě lékařskou prohlídku nepodstoupil, bude ji muset absolvovat při pobytu již v Pobytovém středisku, a to v co možná nejkratší době. Lékař původně do střediska dojížděl ve stanovené dny, dnes jsou však klientům při vstupním pohovoru poskytnuty potřebné informace a k lékaři si dojíždějí sami. POS Kostelec nad Orlicí má ústní dohodu s lékařem pro dospělé v Potštejně, kdy je klientům uhrazena doprava, a s dětským lékařem přímo v Kostelci nad Orlicí. Dále je pak třeba, aby klient předložil potvrzení o zdravotním pojištění, které obdržel od doktora při první prohlídce. Toto pojištění je na časově omezenou dobu, zpravidla na dobu povolení k dočasnému pobytu konkrétního klienta. (Vojtíšková, 2015)

Klienti mají podobu pobytu v zařízení tzv. „ID“ kartu, což je průkaz žadatele o udělení mezinárodní ochrany. Tato karta se vyhotovuje přímo v POS Kostelec nad Orlicí nebo je přidělena budoucímu klientovi POS již v Přijímacím středisku. Na základě této ID karty jsou klientům v zařízení vypláceny dávky životního minima, neboli „STRÁVNÉ“. Jedná se o částku ve výši životního minima, které je klientům vypláceno jednou za dva týdny. ID kartu však klienti musí předkládat i v případě, že chtějí například opustit zařízení, a následně ji předložit při návratu k identifikaci. Dále jim tato karta slouží jako zástava za zapůjčení klíče od posilovny, internetové místnosti apod. (Vojtíšková, 2015)

První místností, kam nový klient přicházející z přijímacího střediska přijde, je služba „NONSTOPU“. Zde jsou sepsány základní informace o klientovi a provedena základní poučení. Jedním z nejdůležitějších je, že s ním bude do tří dnů uskutečněn vstupní pohovor, který má v zařízení na starosti sociální odbor. Následně je jedním z pracovníků NONSTOPOVÉ služby odveden k další službě v zařízení, a to k „Ubytovatelům“. Zde je novému klientovi vydáno základní vybavení a klíč od pokoje. Na NONSTOPOVÉ službě se mohou klienti dále zapsat na internet, zapůjčí si zde klíč a jako zástavu tu ponechají svou ID kartu. V případě jakéhokoliv problému spojeného s vybavením zařízení např.: protékající záchod, rozbité okno či posilovací stroj, se záležitost hlásí na NONSTOPOVÉ službě. V den nahlášení je závada zapsána do tzv. „sešitu závad“ a následný den je řešena. (Vojtíšková, 2015)

5. 2Služby

Zde se budu soustředit na služby, které POS Kostelec nad Orlicí svým klientům poskytuje. Tyto služby zde vypíši a vysvětlím, s čímž souvisí samotný chod zařízení POS Kostelec nad Orlicí.

5. 2. 1 Vstupní pohovor

Vstupní pohovor je nedílnou součástí procesu při přijímání nového klienta, spadá pod sociální oddělení POS Kostelec nad Orlicí a uskutečňuje se zpravidla do tří dnů ode dne příjezdu klienta. Zařízením jsou zajištěny tlumočnické služby, jejichž prostřednictvím komunikuje sociální pracovnice s klientem. Klientovi jsou poskytnuty základní informace o chodu zařízení, jsou mu sdělena pravidla a zákazy, jako například zákaz kouření, vnášení, požívání, výroba alkoholu, narkotik a drog. Dále je poučen o skutečnosti, že jelikož se v zařízení nachází mnoho dalších klientů z různých kultur, platí zde „RESPEKT KULTUR“¹. Pod tímto pojmem se však skrývá daleko více než pouhá tolerance, ale i právo každého na soukromí. Klienti si mohou zamykat své věci i pokoj. Případné odcizení klientových věcí je lze totiž velice těžko dohledat. Dále je informován, že v celém areálu POS Kostelec nad Orlicí je kamerový systém. Obrazy z kamer jsou přeměrovány na službu NONSTOPU. Po celou dobu rozhovoru má klient možnost klást své dotazy. Součástí vstupního pohovoru je i dotaz, zda má u sebe klient nějaké finanční prostředky. V případě, že ano, je dotázán na přesnou částku z důvodu,

¹ „RESPEKT KULTUR“ znamená, že musejí dodržovat pravidla stanovená zařízením, která jsou v souladu s platnou právní úpravou ČR.

že pokud by tato částka byla vyšší než 3 410 Kč, má klient povinnost si hradit v zařízení ubytování, a to ve výši 130 Kč za noc. (Vojtíšková, 2015)

Vstupní pohovor se neposkytuje klientům, kteří nevyužijí pobytové služby v zařízení a odchází do soukromého bydlení. Dále v případech těchto klientů rozhoduje o udělení mezinárodní ochrany orgán příslušný dle místa jejich pobytu. Tedy nejbližší pobočka OAMP dle adresy jejich bydliště. (Vojtíšková, 2015)

5. 2. 2 Ubytovatelé

Klientům je zde při příchodu do zařízení vydáno základní vybavení, a to na základě tzv. Výstrojního listu, seznamu vydaných věcí. Součástí tohoto vybavení je příkrývka, polštář, prostěradlo, povlak na příkrývku a polštář, ručník, utěrka, apod. Nejdůležitější součástí této „výstroje“ je však klíč od pokoje. Klient u Ubytovatelů současně podepisuje výše uvedený Výstrojný list, soupis věcí, které jsou na pokoji, a dále pak Odpovědnost za vybavení pokoje a tzv. Zápůjční list. Na zápůjčním listu jsou uvedeny věci, které zařízení prostřednictvím Ubytovatelů klientovi zapůjčilo, jako například nádobí. Klient si zde může zapůjčit i další věci, jako jsou například tenisové rakety, míč, atd. Tyto věci jsou pak zaneseny na zápůjční list klienta. Klienti si zde mohou i zapůjčit klíč od posilovny, a jako zástavu za klíč ponechají svou ID kartu. (Vojtíšková, 2015)

V budově sídla ubytovatelů, respektive v suterénu, je také prádelna pro klienty. Pokud si chtějí vyprat, musejí se dopředu přihlásit u Ubytovatelů, a to zpravidla k 27 dni v měsíci, ti je zapíše na následující termíny. Ve stanovený den a čas se určitá skupina klientů, dle seznamu, sejde v suterénu, prádlo si vloží do pračky a pračku za ně již zapne někdo z Ubytovatelů, klienti si pak zase přijdou pro čisté prádlo. (Vojtíšková, 2015)

5. 2. 3 Výplata peněžních dávek a výdej hygieny

Po dobu pobytu cizince na území ČR, jako žadatele o udělení mezinárodní ochrany poskytovaného ve střediscích MVCR, nemá tato osoba nárok pobírat dávky státní sociální podpory. (Břeská, 2012)

Klientům je namísto poskytování stravy přidělena peněžitá částka, která je ve výši životního minima, což činí asi tak 114 Kč na den. Stravné se vyplácí pouze klientům, kteří v Pobytovém středisku využívají pobytových služeb, nikoliv však klientům, kteří odešli do soukromého bydlení. Výplatu peněžních dávek, neboli „stravného“ v zařízení

zprostředkovává sociální odbor. Tato částka se vyplácí vždy jednou za čtrnáct dní v časovém rozmezí od 12:15 do 13:00 hodin v prostorách budovy, kde sídlí služba NONSTOPU. Datum určení výplaty dávek není zcela přesný pro každého, což je způsobeno postupným přicházením nových klientů. Každý tedy nemusí mít „výplatu“ těchto dávek stejně. Klienti jsou pro výplatu těchto dávek povinni předložit svou ID kartu. Při vstupním pohovoru jsou současně poučeni o hospodaření s penězi, protože nebudou-li schopni s danou částkou vystačit do dalšího vyplácení, tak jim zařízení není schopno zajistit další finanční prostředky. V této souvislosti jsou i poučeni, kde si mohou potraviny nakoupit. (Vojtíšková, 2015)

Klienti zařízení mají nárok na vydání základních hygienických potřeb, mezi tyto základní potřeby patří kromě ložního prádla také toaletní papír, mýdlo, zubní kartáček, šampón, prášek na praní apod. Tato služba spadá do činnosti Ubytovatelů. Výdej se uskutečňuje jednou za čtyři týdny v suterénu budovy jejich sídla. Ke stanovení lhůty pro následné vydání hygienických potřeb novému klientovi se zjišťuje, na základě dokumentace z Příjímacího střediska, kdy mu byla hygiena vydána naposledy. Pokud mu byla vydána základní hygiena v Příjímacím středisku minulý týden, pak mu v Pobytovém středisku bude další vydána až za tři týdny. (Vojtíšková, 2015)

5. 2. 4 Volnočasové aktivity

Jelikož řízení o udělení azylu není krátkodobou záležitostí, tak je v zařízení hned několik možností, jak si mohou klienti své čekání zkrátit. Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, mohou se přihlásit na internet nebo využít možnosti posilovny, kde jsou postarší stroje. Je zde však také tělocvična, ve které je pár žíněnek, žebřiny a základní vybavení. Sportovní náčiní a sportovní vybavení jsou hrazeny z fondů Evropské Unie. Pro výdej sportovního náčiní nebo pro využití tělocvičny či posilovny ponechávají u Ubytovatelů klienti svou ID kartu jako zástavu. Dále tu jsou však i další možnosti pro ty, jež se rádi kreativně vyjádří. Je tu například šicí, výtvarná, ale i řezbářská dílna. Na ty se však musejí klienti dopředu zapsat u Ubytovatelů. Materiál zajišťuje Pobytové středisko z přidělených finančních prostředků ministerstva vnitra a právě proto, že materiál sponzoruje MVCR, tak si klienti nemohou veškeré své výtvary odnášet. Bohužel z těchto důvodů je nemůže zařízení ani nabízet k prodeji a utržený zisk pak investovat do své činnosti. Přičemž se tyto výtvary hromadí v zařízení bez dalšího využití. Další možností, jak zde trávit čas je knihovna a menší venkovní sportoviště. (Vojtíšková, 2015)

Zařízení také nabízí bezplatné kurzy českého jazyka. Ty jsou každé pondělí, středu a v pátek od devíti do dvou hodin odpoledne. Výuka je rozdělena dle úrovně pro pokročilé a začátečníky. Přesné rozdělení klientů do skupin si určuje sama lektorka, která do zařízení dochází ve stanovené dny.

5. 3 Odchody ze zařízení

Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí je otevřeným zařízením, je tedy možné, aby klienti zařízení opouštěli. Jsou zde možnosti vycházení na propustku nebo dlouhodobé opuštění. O možnostech opouštět zařízení jsou klienti poučeni při vstupním pohovoru, dále se pak mohou informovat na službě NOSTOPU.

POS Kostelec nad Orlicí rozlišuje několik druhů odchodů ze zařízení, které jsou rozděleny podle délky trvání opuštění zařízení. Nejběžnější formou odchodu ze zařízení je odchod na 24 hodin. Kdy klient na vstupní „Security“ bráně zanechá pouze kartu o pobytu v Pobytovém středisku Kostelec nad Orlicí. Nikomu nemusí hlásit, proč odchází, kam ani na jak dlouho, pokud je to v rozmezí 24 hodin. (Vojtíšková, 2015)

Pro další formy opuštění zařízení jsou již jednotlivé formuláře, které jsou k dispozici na NONSTOPU v několika jazykových mutacích. Jedná se o odchod na více jak 24 hodin, odchod na tři dny, na déle jak tři dny a Svévolný odchod. (Vojtíšková, 2015)

Při odchodu na déle jak 24 hodin je nutné kromě vyplnění formuláře znát i adresu místa, kam chce klient odejít a současně musí sdělit i plánovaný návrat do zařízení. (Vojtíšková, 2015)

Pokud hodlá klient zařízení opustit **na tři dny**, musí vyplnit příslušný formulář na NONSTOPU a k tomu nahlásit odchod u Ubytovatelů. Své věci si může ponechat v pokoji, ale klíč od pokoje musí nechat na vrátnici. V případě, že chce odejít **na déle jak tři dny**, musí spolu s formulářem získat i povolení od OAMP. Musí vyklidit pokoj a vrátit veškeré zapůjčené vybavení zpět Ubytovatelům. Své věci si již nesmí ponechat v zařízení, ale musí si je odnést s sebou. Než skutečně opustí zařízení, musí s ním někdo z Ubytovatelů pokoj zkontrolovat. Dále je pak tzv. **Svévolný odchod**, což je ta situace, kdy klient odejde ze zařízení bez propustky na déle jak 24 hodin. V tomto případě se vychází z předpokladu, že klient se již do zařízení nevrátí a Ubytovatelé mají tedy právo vyklidit pokoj a jím zanechané věci v zařízení vyhodit. (Vojtíšková, 2015)

Klienti ale mohou také využít “Odchodu do soukromí“, kdy klienti opouštějí zařízení fyzicky, ale evidenční zůstávají klienty POS Kostelec nad Orlicí. Stěhují se zpravidla ke svým známým, kteří již v České republice žijí. Pro uskutečnění této formy odchodu musejí klienti doložit nejen přesnou adresu ale i smlouvu o pronájmu, nebo výpis z katastru nemovitostí. Vše přezkoumá OAMP. Při tomto odchodu si mohou klienti zažádat i o finanční příspěvek na dva měsíce. Pokud by se však klient rozhodl vrátit zpět do Pobytového střediska, musí jej zařízení znovu ubytovat. (Vojtíšková, 2015)

6 MULTIKULTURALISMUS A VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ

V této kapitole se chci prioritně zaměřit na vysvětlení základních pojmů, které jsou nezbytné pro pochopení této problematiky, a následně se zaměřit na samotný pohled veřejnosti spojený s touto problematikou.

6. 1 Co je multikulturalismus

V první řadě je třeba vysvětlit, co se pod samotným pojmem „Multikulturalismus“ skrývá a zda jsou nějaké rozpory v jeho chápání.

„Multikulturalismus zahrnuje ideály snášenlivosti, práv, uznání a přizpůsobení se za předpokladu, že rozmanitost je ve společnosti chtěná a oceňovaná.“ (Kutnohorská, s. 15, 2013)

Jelikož žijeme v období globalizace, kdy migrace a emigrace není žádnou novinkou, není divu, že se ve společnosti čím dál častěji setkáváme s více kulturami, které se od sebe vzájemně liší. Jde ale o to, zda je možné společné soužití těchto kultur a jak se k této skutečnosti staví Česká společnost.

Postupem času se Česká společnost začala odklánět od pluralistického chápání multikulturalismu, tedy od přístupu, který jednotlivé kultury s jejich odlišnostmi pojímá jako uzavřené skupiny. Na začátku tisíciletí se dostává do popředí kritický přístup, který klade důraz na vlastní sebepojetí v určité skupině a na vytváření skupinových hodnot. I od tohoto odvětví multikulturalismu se začalo odstupovat a nahradilo jej osobní pojetí. (Vališová, 2011)

„Znamená to, že rozdílné jednání již není vysvětlováno na základě (ostatními přisouzeného) členství ve skupině, ale vychází z konceptu mnohonásobné, fluidní identity jednotlivce, která dovoluje každému identifikovat se v konkrétním čase s více skupinovými identitami, aniž by byl zařazen a priori do jedné skupiny.“ (Vališová, s. 325, 2011)

6. 2 Pohled veřejnosti

Když už byly vysvětleny zásadní pojmy týkající se této problematiky, je tedy na řadě zaměřit se na pohledy veřejnosti spojené s touto problematikou. Nutno však podotknout, že za názory společnosti mohou prioritně média, tedy televizní zpravodajství, novinové články a podobně. Tyto hromadně-sdělovací prostředky mají však, v mnoha případech, sklony věci zveličovat a nafukovat.

„V srpnu 2008 Rada pro rozhlasové a televizní vysílání uložila provozovateli vysílání TV Nova, kterým byla společnost CET 2, pokutu 100 000 Kč za to, že v lednu odvysílala tendenční xenofobní a islamofobní vysílání, čímž porušila zásadu objektivitu; antisemitismus a islamofobie by neměly být šířeny v českých médiích.“ (Kořan, s. 261, 2009)

Málokdo se však o tuto problematiku zajímá do té hloubky, aby jí mohl skutečně porozumět, mnohdy to ani ve složitém komplexu informací a možností na jejich dosažení, není možné.

Ve výzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění, dále jen CVVM, z března roku 2008, poukazovaly výsledky na skutečnost, že Češi netrpí náboženskými předsudky a záští vůči lidem s odlišným náboženským vyznáním. K tomu možná přispěl fakt, že Česká republika disponuje malým podílem osob věřících oproti ostatním členským zemím Evropské unie, dále jen EU. Z výsledků vyplynulo, že pouze osm procent osob by při výběru svého souseda přihlíželo k jeho náboženskému zaměření, oproti tomu více jak 80 procent razantně odmítalo mít za souseda alkoholika, či drogově závislého. Jiný výzkum, zaměřený na soužití občanů města Brno s muslimskou komunitou, soustředěnou kolem mešity, ve výsledku hodnotil tyto vztahy jako bezproblémové. Podobný výzkum s obdobným výsledkem byl proveden například v i Praze. V dalším výzkumu provedeném CVVM bylo zjištěno, že 89 procent obyvatelstva má strach z terorismu, 71 procent z uprchlíků z cizích zemí a 65 procent z národnostních menšin. (Kořan, 2009)

Jako každý směr, má i tento fenomén nejen své stoupence, ale rovněž i odpůrce, jedním z nich je Otakar Funda.

„multikulturalismus je nesmysl – tj. vize o něčem neskutečném, neuskutečnitelném a navíc nesprávném a nežádoucím;“ (Funda, s. 197, 2009)

Autor zde vysvětluje, že samotný pojem multikulturalismus je přebytečný. Pokud by totiž měl být jeho význam vykládán tak, jaký jeho význam skutečně je, nešlo by o společné soužití více odlišných kultur a jejich vzájemnou toleranci, nýbrž o vytvoření nové, zcela odlišné identity. Jednalo by se tedy o odstoupení od vlastních, jak říká autor „evropských“ identit a vytvoření určité multikulturní identity. Ve výsledku tedy autor vysvětluje, že pojem multikulturalismus ve smyslu hlubokého respektu k jinakosti druhého je užívání nesprávné.

S pojmem multikulturalismus také úzce souvisí pojem Etnicita, která představuje souhrn vlastností či znaků, které určité etnikum vymezují. Přičemž je nejdůležitější tam, kde se lidé pravidelně setkávají a přicházejí do vzájemných kontaktů, jsou si tedy kulturně blízcí. Samotná etnicita při střetu kultur se nemusí projevovat formou konfliktu, ale třeba každodenním rituálem, jako je například modlení. Nejvíce se však projevuje v procesu interakce, kdy vzrůstá význam těchto kulturních odlišností. (Eriksen, 2008)

6.3 Statistické údaje

Pro lepší představivost uvedu některé dřívější výzkumy a statistické údaje z nedávného období.

„O azyl v České republice požádalo v období 1991 – 2001 celkem 667 Bělorusů. K 31. prosinci 2001 však pouze 77 z nich statut azylanta obdrželo.“ (Bittnerová a Moravcová, s. 250, 2005)

Česká republika se stala v posledních letech pro migranty cílovou zemí. Dochází k postupnému, avšak výraznému zvyšování se počtu cizinců na našem území a zvyšuje se i počet těch osob, které zde chtějí žít dlouhodobě nebo trvale. K 31. prosinci 2008 bylo těchto osob evidováno celkem 433 305, z čehož bylo 178 416 žen a celkový počet žen, kterým byl udělen trvalý pobyt na území České republiky, činil 85 115. Celkový počet azylantů v témže roce byl 1 933 osob, z toho 821 žen, přičemž největší počet žen pocházel z Ukrajiny, Slovenska, Vietnamu a Ruska. (Appeltoová a kol., 2010)

Český statistický úřad, dále jen ČSÚ, zpracovávající informace o aktuálním počtu obyvatel, průměrné mzdě, apod., zpracovává krom toho také údaje o cizincích, kterým byl udělen trvalý pobyt na území ČR za určité období. Například v roce 1994 bylo uděleno 71 000 cizincům povolení k dlouhodobému pobytu nad 90 dnů a 33 000 byl udělen trvalý pobyt na území ČR. O deset let později, tedy v roce 2004 bylo povolení k dlouhodobému pobytu uděleno 155 000 a 99 000 cizincům byl udělen trvalý pobyt. V současnosti, přesněji tedy za loňský rok bylo 200 000 cizincům udělen dlouhodobý pobyt nad 90 dnů, a 250 000 byl udělen trvalý pobyt v ČR. (ČSÚ Počet cizinců)

Z podrobnějších statistik na ČSÚ vyplývá, že v roce 2014 bylo trvalých pobytů na území ČR uděleno celkem 249 856 cizincům, z toho bylo 71 259 cizinců z EU a 178 597 z ostatních zemí. Přičemž povolení k trvalému pobytu bylo nejvíce uděleno

osobám z následujících zemí. Z Ukrajiny 73 923 osob, z Vietnamu 45 531 osob, Slovenska 38 972 osob, z Ruska 18 548 osob a z Polska to bylo 10 652 osob. (ČSÚ tabulka)

7 METODICKÁ ČÁST

V této části mé bakalářské práci je popsán výzkum, jakožto i jeho cíle a hypotézy. Odůvodněna je zde i zvolená strategie výzkumu, včetně způsob výběru zkoumaného vzorku a následně uvedena zjištěná data.

7.1 Vymezení hlavního cíle a dílčích cílů

V této výzkumné části se zabývám pohledem veřejnosti na tuto problematiku, tak abych zjistila, jaké by byly podmínky pro klienta, nyní již azylanta ze strany veřejnosti, s ohledem na jeho zapojení do společnosti.

Dále pak zkoumám pohled na klienta, který je v řízení o udělení mezinárodní ochrany, dále jen azylu, a jak na něj pohlíží veřejnost. Zda jako na problém, který výrazně zasahuje do jejich života, ať již negativně či pozitivně, nebo jako na něco, co se jejich života nijak zvláště nedotýká.

Jsem si vědoma, že z důvodů současné uprchlické situace, nemusí být výsledky mého šetření zcela objektivní. Naopak se obávám, že většina populace, bude tento výzkum chápat jako určitou formu sdělení svých názorů na toto téma.

Cílem mého výzkumu je zjistit postoje občanů z Kostelce nad Orlicí, ke klientům Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí a porovnat je s postoji lidí z okolí.

Pro definování „postojů“ je celá řada možností, pro účely mé bakalářské práce jsem si však zvolila vysvětlení, kdy v první řadě je nutné rozlišovat postoje a zvyky. Zvyk je oproti postoji širší pojem, kdy zvykové chování je více stereotypní, naučené a více automatické. Postoj nemůže být sám o sobě, nýbrž se k němu vždy váže určitý objekt. Postoje mají svou intenzitu s ohledem na to, zda je nám daný objekt více či méně sympatický, zda jej shledáváme spíše negativním nebo spíše pozitivním. (Mikuláščík, 2010)

Dílčími cíli mé práce jsou:

- 1) Zjistit a porovnat jaké emoce mají občané z Kostelce nad Orlicí a okolí ke klientům Pobytového střediska Kostelce nad Orlicí.
- 2) Jaké shledávají občané z Kostelce nad Orlicí a okolí negativní a jaké pozitivní stránky integrace cizinců do české společnosti.

- 3) Zjistit, jaké mají občané z Kostelce nad Orlicí a okolí zkušenosti se stykem s touto skupinou.

7.2 Zvolená výzkumná strategie

Pro svůj výzkum jsem si zvolila kvantitativní metodu sběru informací, a to formu dotazníkového šetření zejména proto, že není nijak časově náročné, a to jak pro mne, tak i pro respondenty. Navíc v dotazníku jsou jasně položeny otázky a stejně tak jsou uvedeny i odpovědi, ze kterých si může respondent vybrat tu, která mu bude nejbližší. Nemusí tedy ztrácet čas přemýšlením nad tím, jak na položenou otázku odpovědět ani se zdržovat s jejím vypisováním. Dalším podstatným důvodem byla anonymita.

Jedná se o standardizovanou metodu vědeckého výzkumu. Oproti kvalitativnímu výzkumu se kvantitativní výzkum odlišuje tím, že se zaměřuje na co možná nejrozsáhlejší společenské otázky, čímž zkoumá větší okruh informací. Následné výsledky jsou pak zpracovány a interpretovány, například v různých statistikách. (Čapek, 2010)

Pro svůj výzkum, pro získání potřebných informací, jsem původně chtěla pracovat přímo s klienty Pobytového zařízení v Kostelci nad Orlicí, ale tato metoda by byla z důvodu různých národností klientů a nízké až nulové jazykové úrovně, velmi složitá.

Proto jsem se nakonec rozhodla pro sestavení dotazníku, nikoli pro klienty, ale pro občany z Kostelce nad Orlicí a okolí. Osloveno bude asi 100 respondentů různých věkových kategorií.

7. 3 Operacionalizace dílčích cílů do zkoumatelné podoby

Tabulka č. 1: Operacionalizační tabulka

Hlavní cíl	Dílčí cíle	Tazatelské otázky
Zjistit postoje občanů z Kostelce nad Orlicí a porovnat je s postoji občanů z okolí.	Zjistit jaké emoce mají občané z Kostelce nad Orlicí a okolí ke klientům POS Kostelce nad Orlicí	<p>Domníváte se, že Vás tato problematika v životě ovlivňuje?</p> <p>Máte pocit, že mají osoby žádající o azyl oproti Vám nějaké výhody?</p> <p>Zaškrtněte, které z následujících situací, byste nechtěli....</p> <p>Jste si vědom/a toho, že v Kostelci nad Orlicí je Pobytové středisko pro osoby žádající o udělení mezinárodní ochrany (azylu)?</p>
	Jaké shledávají občané z Kostelce nad Orlicí a okolí negativní a jaké pozitivní stránky integrace cizinců do společnosti.	<p>Jaký máte pohled na cizince v České republice obecně?</p> <p>Jak si myslíte, že cizinci ovlivňují život v České republice?</p>
	Zjistit, jaké mají občané z Kostelce nad Orlicí a okolí zkušenosti se stykem s touto skupinou.	<p>Zajímáte se o azylovou problematiku?</p> <p>Účastníte se nějakých setkání s těmito skupinami?</p> <p>Setkali jste se někdy s klientem Pobytového střediska?</p> <p>Máte nějaké osobní zkušenosti s těmito osobami?</p> <p>Myslíte si, že chápete rozdíl mezi azylantem a uprchlíkem?</p>

Zdroj: Autor

7. 4 Volba výzkumného souboru a jeho charakteristika

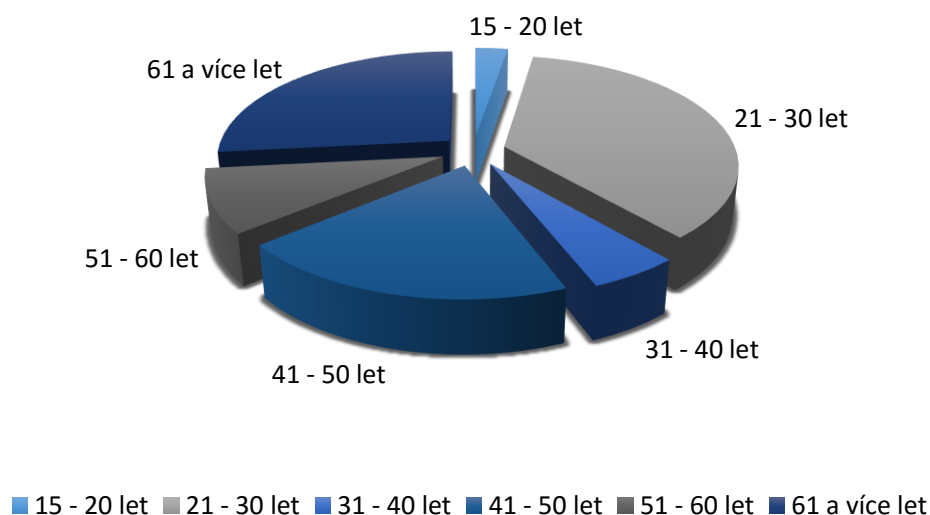
Pro získávání dat bylo prioritní zachycení odpovědí od osob s trvalým pobytem přímo v místě sídla Pobytového zařízení, tedy v Kostelci nad Orlicí. Zbytek výzkumného vzorku nebyl lokálně ani jinak omezen. Data byla nejprve sbírána pomocí internetového dotazníku sdíleného prostřednictvím sociálních sítí. Avšak účast zde byla malá, pouhých 23 respondentů. Proto byla do výzkumu zařazena i tištěná forma, reálných dotazníků. Zde již byla odezva větší, 61 respondentů odpovědělo touto cestou, avšak z důvodů chybného vyplnění bylo možné pro výzkum využít pouze 52 z nich. Celkem se tedy podařilo získat 75 odpovědí.

Charakteristika výzkumného souboru

Dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo 75 respondentů, což je tedy pro můj výzkum hodnota 100 %. Z toho odpovědělo 52 žen, 69,33 %, a 23 mužů, 30,67 %. Respondenty jsem si po ukončení dotazníkového šetření rozdělila do 6 věkových skupin, a to od 15 do 20 let, 21 – 30 let, 31 – 40 let, 41 – 50 let a poslední skupinou byli respondenti od 60 let a více. Nejvíce odpovědí bylo získáno v kategorii 21 – 30, a to hned 27 odpovědí. Druhou nejpočetnější skupinou byla kategorie respondentů 60 a více let, kde bylo shromážděno 20 odpovědí. 15 dotazníků bylo sebráno v kategorii 41 – 50 let, 7 odpovídajících od 51 – 60 let, 4 respondenti od 31 – 40 let a poslední nejméně početnou kategorií byla od 15 – 20 let. Nejmladšímu z respondentů bylo 17 let a nejstaršímu 75 let.

Pro lepší přehlednost přikládám graf zobrazující výše uvedené hodnoty vyjádřených procentuálně.

Graf č. 1: Věkové kategorie

Zdroj: Autor

Rozdělení respondentů dle doposud nejvyššího vzdělání vyplynulo, že nejčastěji odpovídali ti, kteří dokončili Střední odbornou školu, a to v počtu 35 respondentů. Osob s vysokoškolským vzděláním bylo 11 z dotázaných, Vyšší odborné vzdělání dokončili 4 respondenti, 20 respondentů Střední odborné učiliště a 5 respondentů mělo jako nejvyšší dosažené vzdělání Základní školu.

Dále lze respondenty rozdělit z hlediska příslušnosti ke kraji. Z Královéhradeckého kraje se zúčastnilo 37 osob, z Pardubického pak 34 a pouze po dvou respondentech z Libereckého a Středočeského kraje.

Z hlediska sociálního zajištění, tedy z hlediska, zda se jedná o studující, pracující nebo o osoby pobírající dávky starobního důchodu, jsem respondenty rozdělila do šesti kategorií. A to na: Studující denní formou, Studující denní formou s brigádou, Studující dálkovou formou, Pracující, Nezaměstnané a na osoby V důchodu. Výsledná data uvádím v následující tabulce.

Tabulka č. 2: Sociální zajištění respondentů

Druh zajištění	Počet	Průměr
Studující denní formou	12	16,00%
Studující denní formou s brigádou	9	12,00%
Studující dálkovou formou	1	1,33%
Pracující	29	38,67%
Nezaměstnaní	2	2,67%
V důchodu	22	29,33%
Celkem	75	100,00%

Zdroj: Autor

7. 5 Popis organizace a průběhu výzkumu

Výzkum byl realizován od ledna do začátku března roku 2016, a to nejprve elektronickou formou prostřednictvím sociálních sítí, za předpokladu, že v případě nutnosti bude šetření provedeno i tištěnou formou. Jelikož se počet osob využívajících sociální prostředí internetu neustále zvyšuje, tak jsem předpokládala, že sběr dat touto formou bude dostačující. Avšak když jsem šetření na internetových stránkách ukončila, počet získaných dat nebyl ani zdaleka vyhovující. Musela jsem tedy přistoupit k tištěné formě sběru dat. Tímto způsobem se mi vrátila podstatně větší část zpět, avšak některé z vyplněných dotazníků nebylo možné do výzkumu zapojit, ať už pro jejich chybovost, či neúplnost. Původní plán získání odpovědí od 100 respondentů nebylo tedy možné uskutečnit, a z původního počtu jich bylo možno celkem využít pouhých 75.

U obou způsobů sbírání informací byli respondenti upozorněni, že se jedná o anonymní dotazník, jehož data budou využita ke zpracování mé bakalářské práce Problematika klientů pobytového střediska Kostelec nad Orlicí. Současně byli respondenti i stručně seznámeni s touto problematikou, aby bylo minimalizováno riziko, že budou tento výzkum spojovat se současnou uprchlickou situací.

7. 6 Způsob analýzy získaných dat

Pro analýzu a vyhodnocení zjištěných dat jsem použila tabulkový procesor Microsoft Excel 2013, který je součástí balíčku Microsoft Office, jelikož nabízí velké množství funkcí a v jeho prostředí se umím dobře orientovat. Myslím, že mi pro můj výzkum jeho schopnosti postačí.

7. 7 Rizika výzkumu

Hlavním rizikem je skutečnost, že výzkumný soubor není reprezentativní, neboť není realizován celoplošně.

S ohledem na současnou uprchlickou krizi je zde i riziko, že respondenti budou tento výzkum považovat za způsob vyjádření svého názoru, ať již negativního či pozitivního, v souvislosti s touto situací. Konečné výsledky tak nemohou být brány jako zcela objektivní.

8 ANALÝZA A INTERPRETACE ÚDAJŮ

V této kapitole budu pracovat s daty, získanými z dotazníkového šetření. Dále se budu také zabývat naplněním stanovených cílů mé práce.

8.1 Rozbor otázek a shrnutí dílčích cílů

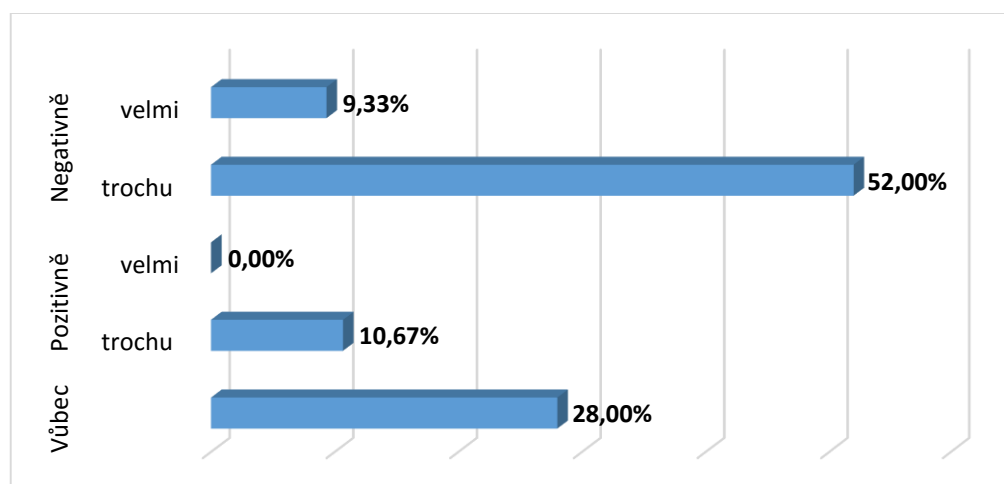
V této kapitole se budu zaměřovat rozebráním jednotlivých dílčích cílů a budou zkoumat jednotlivé tazatelské otázky.

8.1.1 První dílčí cíl

Prvním dílčím cílem bylo zjistit, jaké emoce mají občané z Kostelce nad Orlicí a okolí ke klientům POS Kostelec nad Orlicí. Tento dílčí cíl, se skládá z následujících otázek dotazníkového šetření.

Otázka č. 10: „*Domníváte se, že Vás tato problematika v životě ovlivňuje?*“ zkoumala, jak si veřejnosti myslí, že se jich azylová problematika v běžném životě dotýká. Nejprve uvádím graf, zobrazující četnost odpovědí a následně přikládám tabulku, kde budou zjištěná data porovnána dle toho, jaké mají pocity osoby žijící přímo v Kostelci nad Orlicí a jaké osoby z okolí, a tato data porovnáám.

Graf č. 2: Pocit ovlivnění života respondentů azylovou problematikou

Zdroj: Autor

Již teď je z grafu č. 2 patrné, že většina populace, 52 %, pociťuje negativní ovlivnění svého života azylovou problematikou.

Tabulka č. 3: Pocit ovlivnění obyvatelů Kostelce nad Orlicí a okolí

Město/Obec	Odpovědi										Celkový počet	Relativní četnost
	vůbec		pozitivně trochu		pozitivně velmi		negativně trochu		negativně velmi			
	AČ	RČ	AČ	RČ	AČ	RČ	AČ	RČ	AČ	RČ		
Kostelec nad Orlicí	2	20,00%	0	0,00%	0	0,00%	6	60,00%	2	20,00%	10	13,33%
Okolí	15	23,08%	8	12,31%	1	1,54%	33	50,77%	5	7,69%	65	86,67%

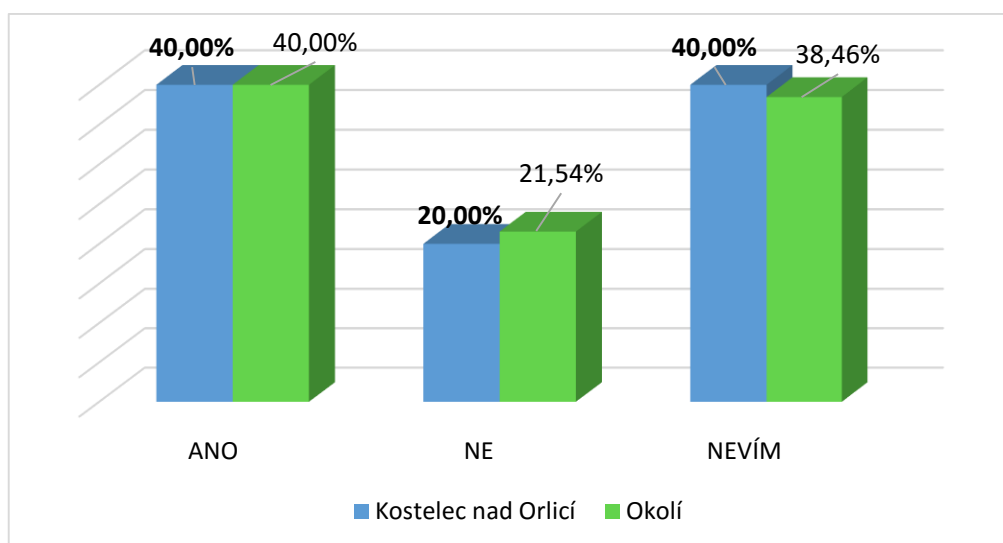
Pozn.: „AČ“ = Absolutní četnost, „RČ“ = Relativní četnost

Zdroj: Autor

Na základě tabulky č. 3, která zkoumá, jaký mají respondenti pocit, že je tato problematika v životě ovlivňuje. Přímou z Kostelce nad Orlicí odpovědělo 60 % dotázaných, že se cítí ovlivněni trochu negativně touto problematikou. V porovnání s pocitem občanů z okolí je toto procento tedy vyšší. V ostatních městech se pouze 50,77 % dotázaných pocituje negativní ovlivnění. Ze zúčastněných osob je to ale pořád nejvyšší procento dotázaných spadajících do této kategorie.

Další je otázka č. 14, která se zaměřovala na názor občanů, zda si myslí, že osoby žádající o azyl mají vůči nim státem přirčené určité výhody.

Graf č. 3: Postoje občanů k výhodám cizinců

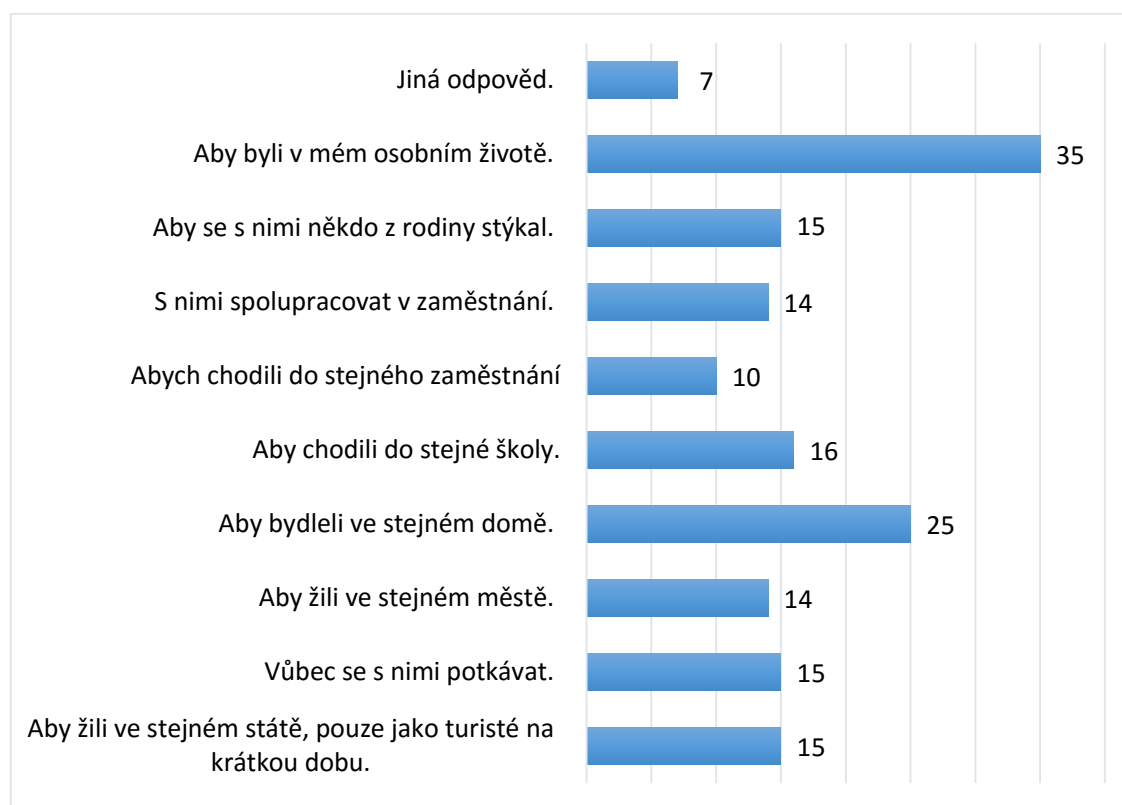

Zdroj: Autor

Dotázaní se dle výše uvedeného grafu domnívají, že klientům POS Kostelec nad Orlicí jsou státem oproti běžným občanům přičítány výhody. Z celkového počtu 75 respondentů (100 %) si to myslí 30 (40 %), pouze o jednoho respondenta méně, tedy o počtu 29 (39 %) je skupina osob, která si není jistá, zda tyto výhody klienti POS skutečně mají, ale protože nezvolili odpověď ne, ke které se přihlásilo celkem 16 (20 %) respondentů, tak to dle mého poukazuje na to, že určitou benevolenci k těmto osobám ze strany státu přeci jen pocítují.

V předposlední, 15. otázce mého dotazníku jsem respondentům dala na výběr hned několik možností, ze kterých mohli vybrat více odpovědí. Ty směřovaly ke zjištění, co by daný respondent ve spojitosti s azylovou problematikou nechtěl, jako například se s nimi potkávat, spolupracovat v zaměstnání, či sousedit apod. V následujícím grafu je zobrazena četnost volby jednotlivých odpovědí.

Graf č. 4: Co by veřejnost nechtěla

Zdroj: Autor

Dle tohoto grafu můžeme vidět, jaké odpovědi volili respondenti nejčastěji. V následující tabulce č. 4 budou porovnány četnosti těchto odpovědí občanů z Kostelce nad Orlicí.

Tabulka č. 4: Čestnost odpovědí občanů z Kostelce nad Orlicí a okolí

Odpovědi	Kostelec nad Orlicí		Okolí	
	AČ	RČ	AČ	RČ
Aby žili ve stejném státě, pouze jako turisté na krátkou dobu	3	18,75%	13	81,25%
Vůbec se s nimi potkávat	1	6,67%	14	93,33%
Aby žili ve stejném městě	4	33,33%	8	66,67%
Aby bydleli ve stejném domě	2	8,00%	13	52,00%
Aby chodili do stejné školy (jako já, nebo moje děti)	1	6,67%	14	93,33%
Aby chodili do stejného zaměstnání	1	11,11%	8	88,89%
S nimi spolupracovat v zaměstnání	1	7,69%	12	92,31%
Aby se s nimi někdo z rodiny stýkal	1	9,09%	10	90,91%
Aby byli, v mém osobním životě	1	3,13%	31	96,88%
Jiná odpověď	0	0,00%	6	100,00%

Pozn.: „AČ“ = absolutní četnost, „RČ“ = relativní četnost

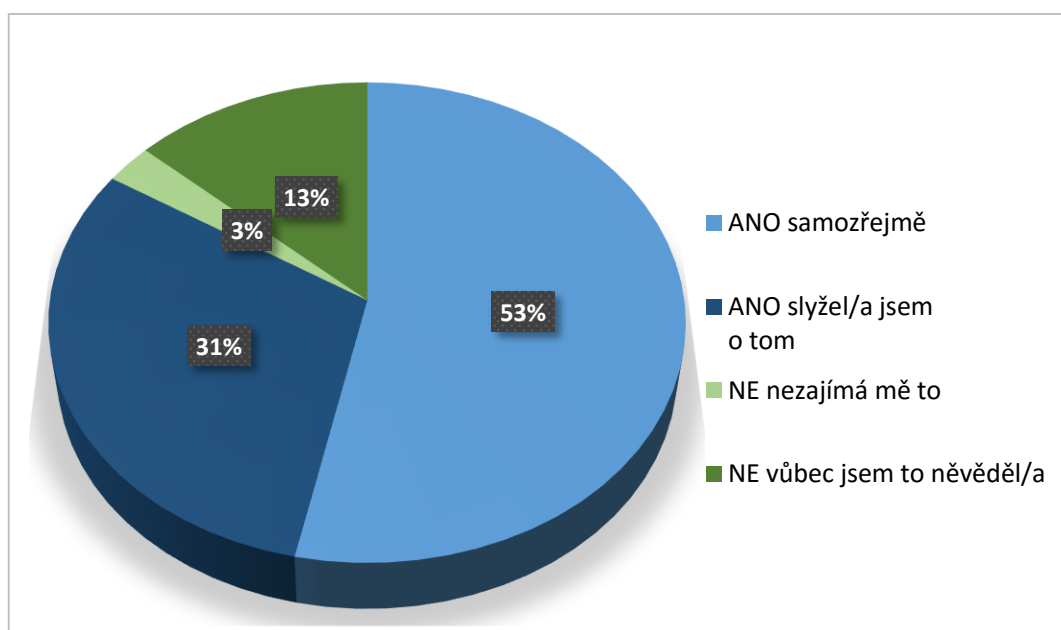
Zdroj: Autor

Zde je vidět, že obyvatelé Kostelce nad Orlicí, tedy v místě sídla POS Kostelec nad Orlicí volilo, nejčastěji tu možnost, kdy by nechtěli, aby žili ve stejném městě. Nicméně nevyužili možnosti „jiné odpovědi“, oproti tomu občané z okolí, kdy nejčastěji uváděli,

že nemají problém, nebo že jim tyto osoby nevadí, dokud neubližují jejich blízkých nebo naopak že pokud se chovají slušně, tak nevidí problém.

U poslední dotazníkové otázky č. 16 „*Jste si vědom/a toho, že v Kostelci nad Orlicí je Pobytové středisko, pro osoby žádající o udělení mezinárodní ochrany (azylu)?*“ Jsem si chtěla ověřit, zda osoby, které se cítí touto problematikou negativně ovlivněny, jsou rovněž seznámeny s chodem zařízení v dané lokalitě, popřípadě, zda se najde někdo přímo v místě sídla nebo blízkém okolí, kdo o tomto zařízení netušil.

Graf č. 5: Informovanost respondentů o chodu POS Kostelec nad Orlicí obecně

Zdroj: Autor

Jak můžeme vidět na grafu, tak podstatná část respondentů o zařízení v Kostelci nad Orlicí ví, přesněji 40 dotázaných (53 %) v dotazníku uvedlo, že o zařízení samozřejmě ví, 23 o tom něco slyšelo (31 %), 2 (3 %) z celkového počtu respondentů (75) uvedlo, že o zařízení nevědí a ani je to nezajímá a nakonec 10 respondentů (13 %) se přiznalo k tomu, že o zařízení vůbec netušili.

V následující tabulce č. 5 budou porovnána data s těmi, kteří se cítí problematikou negativně ovlivněni s jejich odpověďmi na tuto otázku.

Tabulka č. 5: Jak je veřejnost informovaná o POS Kostelec nad Orlicí ve vztahu s negativním ovlivněním života respondentů

Město/Obec	Celkový počet respondentů		Negativní ovlivnění života respondenta		Informovanost veřejnosti o POS Kostelec n./Orl.			
					ano		ne	
	AČ	RČ	AČ	RČ	AČ	RČ	AČ	RČ
Kostelec nad Orlicí	10	100,00%	8	80%	10	100,00%	0	0,00%
Okolí	65	100,00%	38	58%	53	81,54%	12	18,46%

Pozn.: „AČ“ = absolutní četnost, „RČ“ = relativní četnost

Zdroj: Autor

Z Tabulky č. 5 je viditelné, že osoby z Kostelce nad Orlicí se většinou cítí touto problematikou negativně ovlivněni (80 %), o POS Kostelec nad Orlicí ale vědělo 100 % dotázaných. Oproti okolí, kde se cítí touto problematikou negativně ovlivněno, ať již trochu nebo velmi, celkem 58 % respondentů, zároveň již ale téměř 19 % o POS Kostelec nad Orlicí nevědělo.

Shrnutí prvního dílčího cíle

Tento dílčí cíl hodnotil emoce občanů Kostelce nad Orlicí a okolí ke klientům POS Kostelce nad Orlicí, tak aby bylo patrné, jak se k těmto osobám staví obyvatelé přímo z Kostelce nad Orlicí, a jak z okolních měst. Ke zjištění těchto údajů byly použity následující otázky: „*Domníváte se, že Vás tato problematika v životě ovlivňuje?*“, „*Máte pocit, že mají osoby žádající o azyl oproti Vám nějaké výhody?*“, „*Zaškrtněte, které z následujících situací, byste nechtěli....*“, „*Jste si vědom/a toho, že v Kostelci nad Orlicí je Pobytové středisko pro osoby žádající o udělení mezinárodní ochrany (azyly)?*“, které jsou blíže rozebrány výše.

Dílčí cíl byl naplněn.

Ze zjištěných a výše uvedených hodnot lze postoj občanů Kostelce nad Orlicí a okolí ke klientům ke klientům POS Kostelec nad Orlicí označit jako negativní, avšak více negativní hodnocení bylo od respondentů pocházejících přímo z Kostelce nad Orlicí

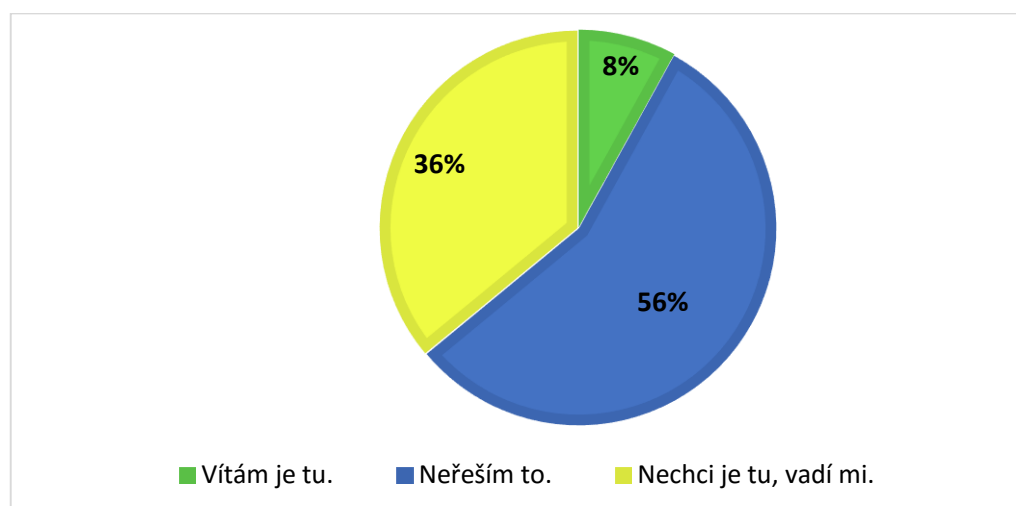
Podstatná většina respondentů má pocit, že je tato problematika v jejich životě negativně ovlivňuje, ať již trochu nebo velmi. Dále proto, že v otázce, kde měli respondenti odpovědět, zda si myslí, že mají žadatelé o azyl (klienti POS) oproti nim nějaké výhody, uvedla většina „ano mají“ a téměř stejný počet respondentů odpověděl „nevím“. Tudíž si nejsou dotázaní respondenti žádných výhod vědomi, ale přesto nezvolili odpověď ne. Současně při otázce, kde si měli respondenti zvolit z vícera možných situací, které by nechtěli, aby nastali, včetně možnosti volby „jiné odpovědi“, volili nejčastěji ty, které byly nejbližší jejich osobnímu životu. Například by většina zúčastněných nechtěla žít s těmito osobami ve stejném domě, popřípadě se s nimi stýkat ve škole, ať již se jednalo o respondenty samotné či jejich děti. Dále také uváděli, že by tyto osoby nechtěli ve svém osobním životě. Mezi nemálo volené odpovědi patřila i ta z možností, kde respondenti uváděli, že tyto osoby nechtějí v ČR vůbec, maximálně jako turisty na časově omezenou dobu. Jediné, kdy byly patrné rozdíly v pohledu na tuto problematiku, byla situace, kdy se osoby z Kostelce nad Orlicí cítili poměrně více negativně ovlivněny, nežli osoby z okolí, zároveň se u těchto respondentů objevili i tací, kteří se cítili ovlivněni i pozitivně.

8. 1. 2 Druhý dílčí cíl

Tento dílčí cíl se zaměřuje na to, jaké shledávají občané z Kostelce nad Orlicí a okolí pozitivní a jaké negativní stránky integrace cizinců do společnosti. Do tohoto dílčího cíle byly zařazeny otázky č. 7 a 8.

V otázce č. 7, „*Jaký máte pohled na cizince v České republice obecně?*“, jsem se zaměřila na obecný pohled veřejnosti nikoliv však pouze na klienty Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí, ale na cizince v České republice vůbec.

Graf č. 6: Obecný pohled na cizince v ČR

Zdroj: Autor

Ve výše uvedeném grafu č. 6, můžeme vidět četnost odpovědí respondentů, vyjádřenou v procentech. Přičemž pod 56 % spadá 42 respondentů z celkového počtu 75. Pod 36 % spadá 27 a pod 8 % 6 respondentů.

V níže přiložené tabulce jsou uvedeny odpovědi rozdělené dle osob z Kostelce nad Orlicí a osob z okolí. Jak můžeme vidět, cizinci v ČR vadí 50 % dotázaných z Kostelce nad Orlicí a dalším 50 % uvedlo, že danou situaci neřeší. Když je porovnáme s hodnotami osob z okolí, je vidět, že poměr osob, kterým cizinci vadí, se snižuje téměř na 34 %, problematiku neřeší o téměř 7 % respondentů více a objevila se nám zde i pozitivní hodnocení. 9 % respondentů z okolí cizince v ČR vítá.

Tabulka č. 6: Srovnání pohledu na cizince v ČR u osob z Kostelce nad Orlicí a okolí

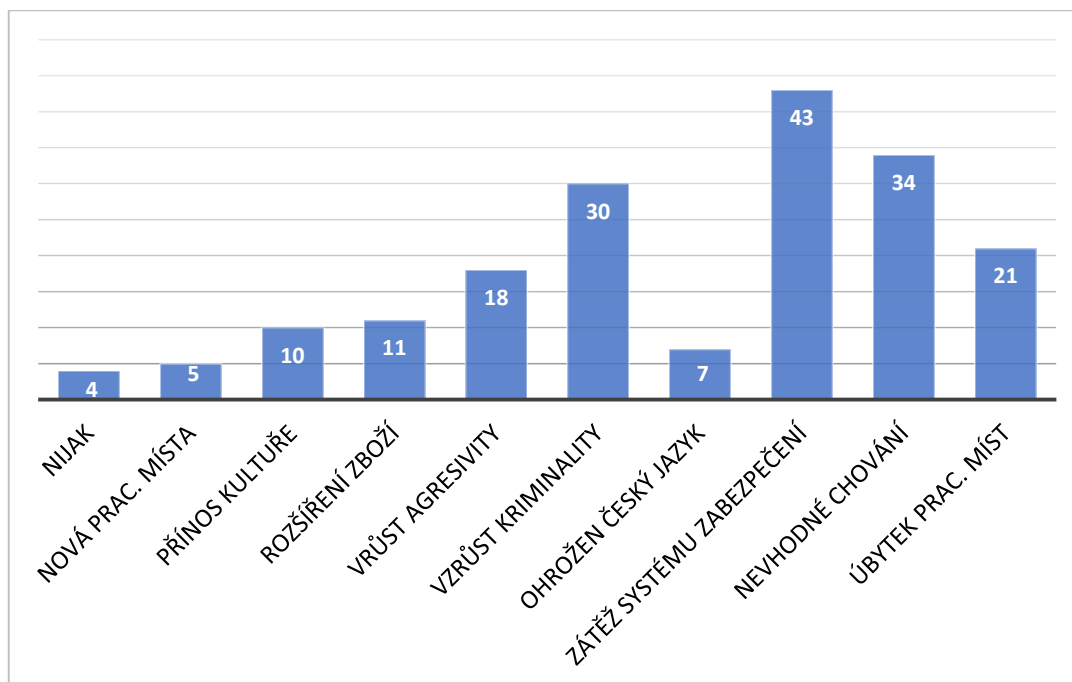
Lokalita	Vítá		Neřeší		Vadí		Celkem
	AČ	RČ	AČ	RČ	AČ	RČ	
Kostelec nad Orlicí	0	0,00%	5	50,00%	5	50,00%	10
Okolí	6	9,23%	37	56,92%	22	33,85%	65

Pozn.: „AČ“ = absolutní četnost, „RČ“ = relativní četnost

Zdroj: Autor

Otázka č. 8 „*Jak si myslíte, že cizinci ovlivňují život v ČR?*“, patřila mezi ty, kde mohli respondenti volit vícero možností. Dle následujícího grafu č. 7 je vidět, jaké odpovědi volili nejčastěji. Hodnoty uvedené na grafu znázorňují, kolikrát byla daná odpověď zvolena.

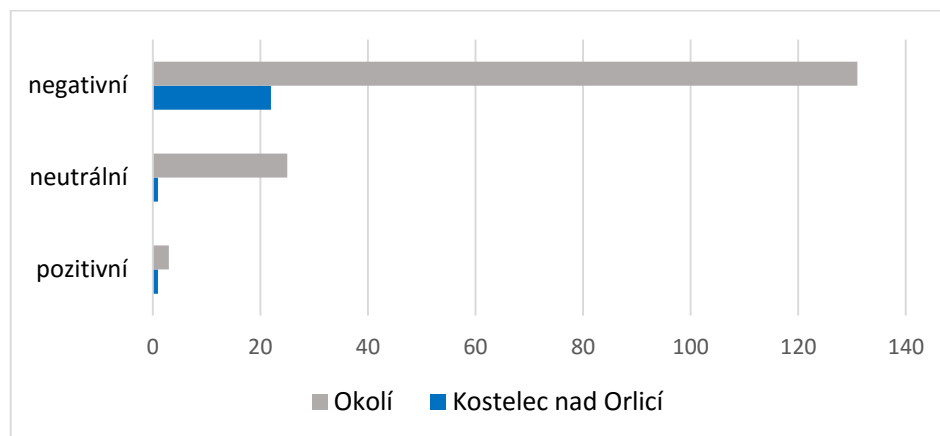
Graf č. 7: Pocit ovlivnění života v České republice cizinci

Zdroj: Autor

Mezi nejčastěji zvolené patřily odpovědi jako „zátěž systému státního zabezpečení“, kdy se veřejnost domnívá, že cizinci zatěžují systém dávek ze státního rozpočtu. Dalšími nejčastějšími odpověďmi bylo „nevhodné chování“, vzrůst kriminality a úbytek pracovních míst. Níže přikládám graf, zobrazující pohled na cizince, a to osobami z Kostelce nad Orlicí a z okolí.

Graf č. 8: Hodnocení cizinců v ČR osobami z Kostelce nad Orlicí a okolí

Zdroj: Autor

Z grafu č. 8 je zřetelné, jaký vliv cizinců na život ČR občané shledávají. Ať se již jednalo o osoby z Kostelce nad Orlicí nebo z okolí, všude byl negativní dopad na život v ČR ve vysokých hodnotách.

Shrnutí druhého dílčího cíle

Druhý dílčí cíl hodnotil negativní a pozitivní stránky integrace cizinců do české společnosti z pohledu osob z Kostelce nad Orlicí a okolí tak, aby bylo možné se pokusit odhadnout úspěšnost následné integrace klientů POS Kostelec nad Orlicí. Do tohoto dílčího cíle jsem zařadila následující dvě otázky dotazníkového šetření, a to: „*Jaký máte pohled na cizince v České republice obecně?*“ a „*Jak si myslíte, že cizinci ovlivňují život v České republice?*“.

Tento dílčí cíl byl naplněn částečně, neboť v první z těchto otázek, kde se měli respondenti vyjádřit vůči cizincům v ČR, většina dotázaných odpověděla „neřeším to“, což nám znemožňuje určit, zda se k této problematice staví kladně či záporně. Avšak pouze 6 respondentů (8 %) se k této otázce ve vztahu k cizincům vyjádřilo pozitivně.

Tito respondenti však nepocházeli z místa sídla POS Kostelec nad Orlicí ale z okolí. V následující otázce měli respondenti uvést, jak z jejich pohledu ovlivňují cizinci život v ČR. Přestože zde mohli odpovídat více možností, odpověď „nijak“ zvolilo pouze 7 respondentů. Negativních odpovědí jak cizinci ohrožují život v ČR, bylo oproti tomu požehnaně, celkem 153. Z toho 22 negativních odpovědí pocházelo od osob z Kostelce nad Orlicí. Což je velmi zajímavé, vzhledem k tomu, že azylovou problematiku „neřeší“ většina z dotázaných.

8. 1. 3 Třetí dílčí cíl

U tohoto dílčího cíle jsem zjišťovala, jaké mají občané Kostelce nad Orlicí a okolí zkušenosti se stykem s touto skupinou. Z dotazníkového šetření bylo užito následujících otázek.

První otázkou mého dotazníku vztahující se k azylové problematice, byla otázka číslo šest „Zajímáte se o azylovou problematiku?“, ve které jsem se respondentů ptala, jak moc se o tuto oblast zajímají. Dotazník nabízel odpovědi od nezájmu až po aktivní účast respondenta. Pro přehled přikládám tabulku č. 7 se srovnáním odpovědí občanů z Kostelce nad Orlicí a z okolí.

Tabulka č. 7: Jak se o tuto problematiku zajímají obyvatelé z Kostelce nad Orlicí a okolí

Lokalita	Je mi to jedno		Zběžně		Pracuji s touto skupinou		Aktivně se zajímá		Celkový počet	Relativní četnost
	AČ	RČ	AČ	RČ	AČ	RČ	AČ	RČ		
Kostelec nad Orlicí	4	40,00%	5	50,00%	0	0,00%	1	10,00%	10	13,33%
Okolí	7	10,77%	52	80,00%	1	1,54%	5	7,69%	65	86,67%

Pozn.: „AČ“ = Absolutní četnost, „RČ“ = Relativní četnost

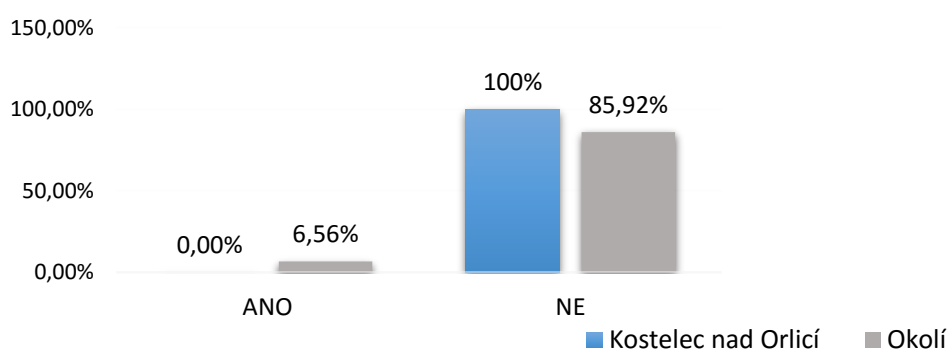
Zdroj: Autor

Z uvedených dat je viditelné, že se touto problematikou zabývá 50 % dotázaných z Kostelce nad Orlicí „zběžně“ a celých 40 % je tato problematika jedno. Z okolních

měst se naopak zběžně o tuto problematiku zajímá 80 %, avšak oproti občanům z Kostelce nad Orlicí se jich aktivně zajímá o téměř 3 % dotázaných méně.

Otázka č. 9 „Účastníte se nějakých setkání s těmito osobami?“. Zde chci zjistit, zda se veřejnost zajímá o tuto problematiku natolik, že se účastní akcí, kde by s klienty POS Kostelec nad Orlicí mohli přijít do kontaktu.

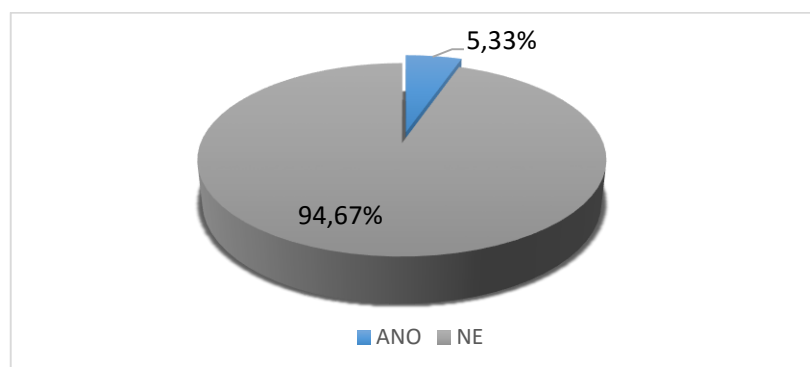
Graf č. 9: Účast respondentů na akcích s klienty POS Kostelec nad Orlicí

Zdroj: Autor

Výše uvedený graf uvádí počet odpovědí respondentů dle toho, zda se jedná o osoby z Kostelce nad Orlicí či osoby z okolí. Dle získaných dat vyplývá, že 100 % dotázaných z Kostelce nad Orlicí se žádných akcí, kde by mohli přijít do kontaktu s klienty POS, neúčastní. Oproti tomu téměř 7 % respondentů se takovýchto akcí zúčastňuje. Jen pro lepší představu níže příkládám graf zobrazující četnost odpovědí respondentů celkově, vyjádřenou v procentech.

Graf č. 10: Celkový přehled

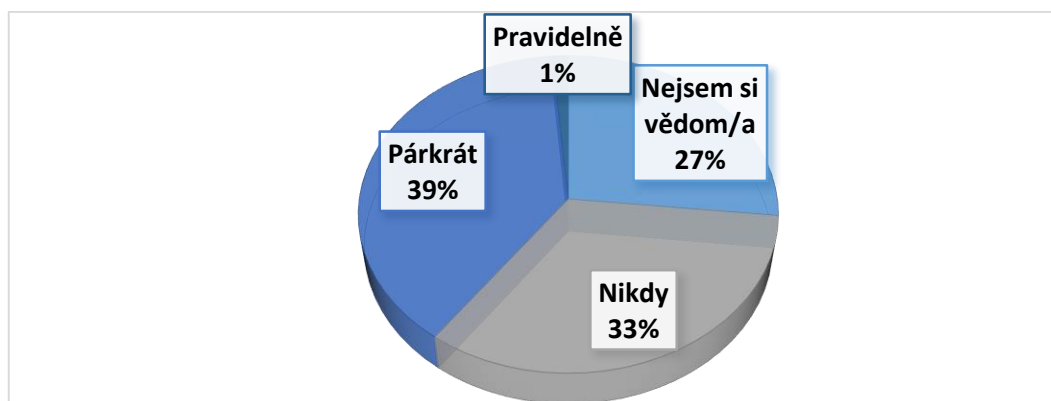

Zdroj: Autor

Otázka č. 11: „Setkali jste se někdy s klientem Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí?“

V této otázce byli respondenti tázáni, zda se už někdy s nějakým klientem POS Kostelec nad Orlicí setkali. Z výsledného grafu, který uvádím níže, vyplývá, že většina dotázaných, celkem 29 respondentů (39 %), se domnívá, že se s takovou osobou setkali párkrát, tedy na ulici, v obchodním domě, apod. Druhou podstatnou část tvořila ta část populace, která má za to, že se s takovýmto druhem osob nikdy v životě nesetkali, a to celých 25 (33 %) z celkového počtu 75 respondentů (100 %). 20 respondentů (27 %) naproti tomu odpovědělo, že si takové skutečnosti není vědoma. Pouze jeden z celkového počtu dotázaných (1 %) odpověděl, že se s klienty POS Kostelec nad Orlicí stýká pravidelně. Tato osoba pochází z Rychnova nad Kněžnou a s touto skupinou současně i pracuje.

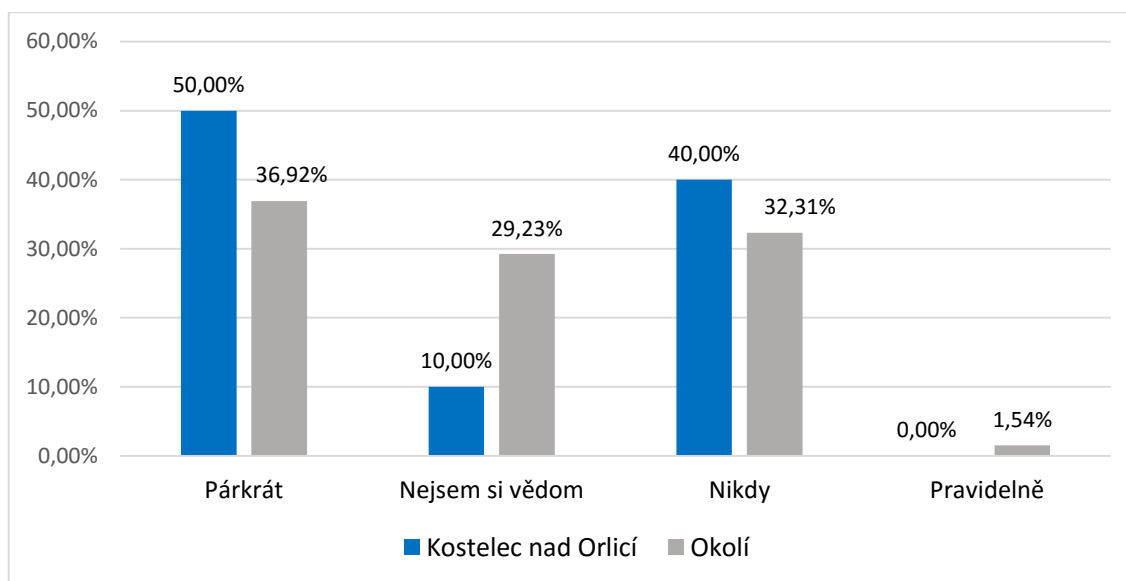
Graf č. 11: Setkání veřejnosti s klienty POS Kostelec nad Orlicí

Zdroj: Autor

Níže přikládám graf porovnávající odpovědi osob z Kostelce nad Orlicí, tedy z místa sídla POS a okolí. Z tohoto grafu vyplývá, že téměř polovina dotázaných (40 %) z Kostelce nad Orlicí domnívá, že se s klientem POS Kostelec nad Orlicí nikdy v životě nesetkala, 50 % uvedlo párkrát a 10 % si tohoto setkání není vědoma. Bohužel pravidelně se z dotázaných nesetkává s touto skupinou osob nikdo.

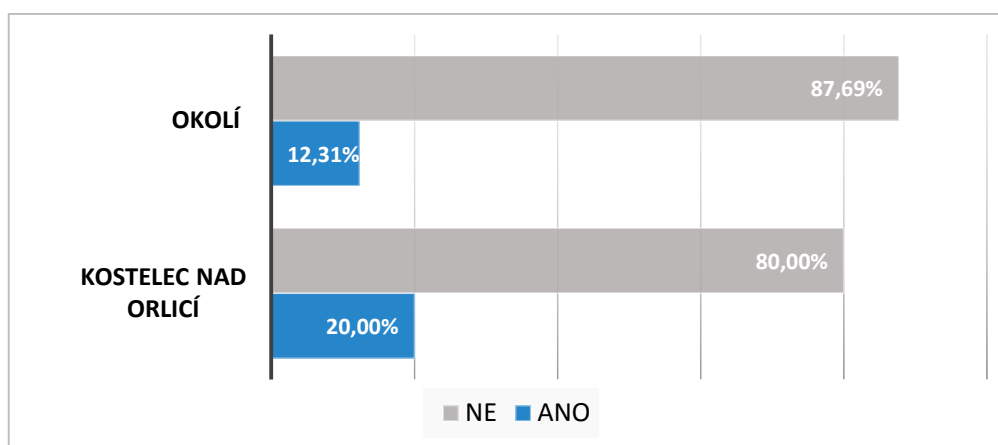
Graf č. 12: Setkání s klienty POS osob z Kostelce nad Orlicí a okolí

Zdroj: Autor

Otázkou č. 12 jsem se ptala, zda mají nějaké osobní zkušenosti s touto skupinou osob. Pokud odpovídali respondenti ano, byla otázka dále rozvedena, o jaký druh zkušeností se jednalo, zda negativní či pozitivní.

Graf č. 13: Osobní zkušenosti osob z Kostelce nad Orlicí a okolí s klienty POS Kostelec nad Orlicí

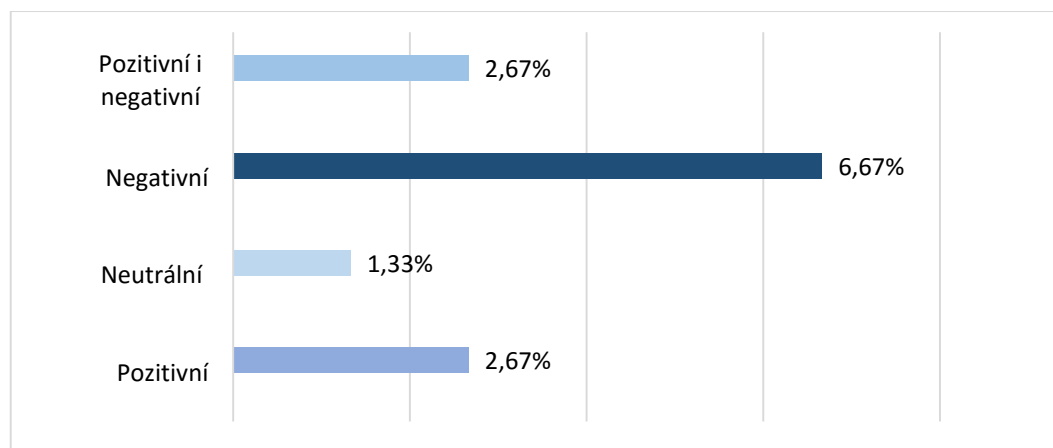

Zdroj: Autor

Z celkového počtu respondentů (75) jich celých 65 (87 %) dotázaných nemělo žádné osobní zkušenosti s touto skupinou osob. Překvapivé je, že většina (80 %) dotázaných z Kostelce nad Orlicí uvedla, že žádné zkušenosti nemá, nebo si jich není vědoma.

Pouze 20 % respondentů z Kostelce nad Orlicí uvedlo, že má osobní zkušenosti s touto skupinou osob. Pouhých 10 (13 %) z celkového počtu respondentů odpovídalo na následující podotázku, a to o jaký druh zkušenosti se jedná. Výsledky jsou zobrazeny procentuálně na níže uvedeném grafu č. 10.

Graf č. 14: Jaký druh osobních zkušeností převládá u respondentů

Zdroj: Autor

Dle uvedeného grafu č. 14 je viditelné, že zúčastnění respondenti mají převážně negativní zkušenosti. Mezi výše uvedených 10 respondentů uvádějících, o jaký druh zkušeností se jedná, patří i dva z 10 respondentů z Kostelce nad Orlicí. Jejich odpověď se rovněž řadí mezi negativní.

V otázce č. 13 jsem zkoušela jak moc si je veřejnost jistá tím, že od sebe dokáže rozlišit pojem azylant a uprchlík. Jako součást dotazníku jsem se ji rozhodla použít především v důsledku uprchlické krize, abych si tak udělala přehled, do jaké míry jsou výsledky šetření objektivní.

Tabulka č. 8: Chápání rozdílu mezi azylantem a uprchlíkem veřejností

Lokalita	Celkový počet	Ano		Myslím, že ano		Ne	
		AČ	RČ	AČ	RČ	AČ	RČ
Kostelec nad Orlicí	10	3	30,00%	7	70,00%	0	0,00%
Okolí	65	37	56,92%	24	36,92%	4	6,15%

Pozn.: „AČ“ = absolutní četnost, „RČ“ = relativní četnost

Zdroj: Autor

Z výše uvedené tabulky vyplývá, pokud tedy budeme předpokládat pravdivost odpovědí respondentů, že by dotazníkové šetření nemělo být až do takové míry ovlivněno uprchlickou vlnou, a výše zmíněné údaje by tak neměli být touto skutečností zkresleny, neboť téměř všichni respondenti uvedli, že si rozdíl mezi těmito pojmy uvědomují a chápou ho.

Shrnutí třetího dílčího cíle

Posledním dílčí cíl zjišťoval, jaké mají osoby z Kostelce nad Orlicí a okolí zkušenosti se stykem s klienty POS Kostelec nad Orlicí, aby se následně dalo zhodnotit, zda jsou jejich postoje založené na jejich vlastních zkušenostech s touto skupinou osob. Tento dílčí cíl byl založen na následujících otázkách: „Zajímáte se o azylovou problematiku?“, „Účastníte se nějakých setkání s těmito skupinami?“, „Setkali jste se někdy s klientem Pobytového střediska?“, „Máte nějaké osobní zkušenosti s těmito osobami?“ a „Myslíte si, že chápete rozdíl mezi azylantem a uprchlíkem?“. Poslední z uvedených otázek sloužila především k ověření, zda si veřejnost neplete toto šetření, zaměřené na klienty POS Kostelec nad Orlicí, s uprchlíky, kteří jsou v současné době hlavním mediálním tématem.

Tento dílčí cíl se podařilo naplnit. Z výše uvedeného výzkumu totiž vyšlo najevo, že většina zúčastněných má ke klientům POS Kostelec nad Orlicí negativní postoje, ale zároveň tato většina nemá osobní zkušenosti, ani se neúčastní setkání s danou

skupinou osob. O samotném setkání s těmito osobami 20 z dotázaných (27 %) si není vědoma a 25 (33 %) jich je přesvědčená, že se s nimi nikdy nesetkali. 29 respondentů (39 %) odpovědělo, že se nimi setkalo párkrát, což bylo v dotazníku charakterizováno, jako například při nákupu v obchodním domě nebo na ulici. Současně většina respondentů je přesvědčena, že dostatečně chápe rozdíl mezi azylantem a uprchlíkem, a druhá podstatná část si myslí, že tento rozdíl chápe. Pouze 4 (5 %) z dotázaných odpověděli, že si rozdíl mezi těmito pojmy nejsou vědomi. Co se týče zájmu o azylovou problematiku, má většina populace přehled o dění v této oblasti pouze z prostředí školy nebo z médií. Navíc 11 (15 %) respondentů přiznalo, že je to ani nezajímá. Pouze jeden ze 75 (100 %) dotázaných uvedl, že s touto skupinou pracuje a tudíž se s touto skupinou i pravidelně setkává a své osobní zkušenosti hodnotil daný respondent jako pozitivní. Je tedy patrné, vůči klientům POS Kostelec nad Orlicí převládají negativní postoje, přičemž tyto postoje nejsou zrodem jejich osobních zkušeností, nýbrž nízkou vzdělaností populace v této konkrétní oblasti a zároveň zkresleným sdělením informací masmédií.

8. 2 Diskuze

Hlavním cílem mého výzkumu bylo zjistit postoje občanů z Kostelce nad Orlicí, ke klientům Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí a porovnat je s postoji lidí z okolí. Tento hlavní cíl byl složen celkem ze tří cílů dílčích. První dílčí cíl měl za úkol zhodnotit emoce veřejnosti ke klientům Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí. Druhým dílčím cílem bylo zjistit, jaké negativní a jaké pozitivní stránky integrace cizinců do české společnosti veřejnost shledává. Posledním, třetím dílčím cílem bylo se zaměřit na zkušenosti veřejnosti se stykem s touto skupinou osob.

V prvním dílčím cíli jsem došla k závěru, že pocit negativního ovlivnění má více respondentů z Kostelce nad Orlicí, ovšem této výsledek může být zkreslen, neboť ze samotného místa sídla POS Kostelec nad Orlicí se zúčastnilo málo respondentů, pouze 10 (13 %) z celkového počtu zúčastněných 75 (100 %) osob. Ohledně výhod pohlížejí osoby jak z Kostelce nad Orlicí tak okolí na stejno. Podstatná většina je přesvědčena o výhodách těchto osob, a druhá podstatná část uvedla, že neví. Osoby z Kostelce nad Orlicí uvedly, že by tyto osoby nechtěli ve stejném městě, a osoby z okolí spíše uváděly, že by je nechtěli v osobním životě. Z výše uvedených výsledků můžeme vliv

podvědomí respondentů o POS Kostelec nad Orlicí na pocit ovlivnění touto problematikou vyloučit. Občané z Kostelce nad Orlicí se tedy nijak výrazněji neliší od osob z okolí v pohledu na jejich emoce ke klientům POS Kostelec nad Orlicí.

Druhý dílčí cíl nám pomohl zjistit, že občanům z Kostelce nad Orlicí tyto osoby vadí v ČR více nežli osobám z okolí. Obdobné je to i s jejich hodnocením jejich vlivu na život v ČR. V obou případech vedlo negativní hodnocení.

V třetí dílčí cíli vyšlo najevo, že 50 % osob z Kostelce nad Orlicí a 80 % osob z okolí se o tuto problematiku zajímá zejména z médií, škol a podobně. 40 % z Kostelce nad Orlicí a následně 11 % z okolí tato problematika nezajímá. Aktivní zájem je celkově minimální a ani účasti na akcích s touto skupinou osob na tom není lépe. Akcí s touto skupinou osob se z Kostelce nad Orlicí neúčastní dle dotázaných 0 % a z okolí pouhého 6,56 %. U Setkání polovina uvedla, že se s klienty POS setkala párkrát (na ulici, v obchodě apod.) ale podstatná část, si těchto setkání není ani vědoma. V případě okolí se hodnoty pohybují v téměř obdobné míře. Většina z dotázaných uvedla, že má negativní zkušenosti s touto skupinou osob.

V návaznosti na výzkum CVVM z roku 2008, kdy 71 % z dotázaných uvedlo, že se bojí uprchlíků z cizích zemí, a 65 % uvedlo, že se obává národních menšin, by se dalo říci, že se tyto postoje nijak zvlášť nezměnily, a že stále je v podvědomí veřejnosti strach z neznámého, cizího. Co se týče toho neznámého, s tím jsme schopní něco dělat, ale důležité je také, zda by se veřejnosti chtělo. Z mého výzkumu vyplývá, že 15 % ze zúčastněných je tato problematika jedno a aktivně se zajímá pouze 8 %. Přičemž 76 % dotázaných se o této problematice dozvídá nejvíce z prostředí škol či médií. Bylo by tedy nejspíš nejefektivnější se zaměřit na tyto oblasti.

Námětem pro další výzkum mě by mohlo být zrealizování experimentu, v němž by se určitá skupina osob pravidelně setkávala s klienty POS Kostelec nad Orlicí, podnikali různé společné akce a následně by se tento můj výzkum provedl znovu se zúčastněnými osobami. Myslím, že tyto osoby by následně nepociťovali takové negativní postoje vůči těmto osobám.

Závěr

Tato má práce se skládá ze dvou částí, a to teoretické a metodické. V praktické části jsem se snažila zjednodušeně osvětlit celkovou azylovou problematiku a následně se podrobněji zaměřit na samotné klienty POS Kostelec nad Orlicí, pro následné provedení výzkumu.

Cílem metodické části mé práce bylo zjistit, jaký má společnost postoj k cizincům obecně, a jak obyvatelé Kostelce nad Orlicí a okolí na klienty Pobytového střediska pohlížejí. Současně se i pokusit o nalezení příčiny vzniku těchto postojů.

Zvolená výzkumná strategie kvantitativního výzkumu, prostřednictvím dotazníkového šetření byla odpovídající pro shromáždění potřebných informací a jejich následné zpracování.

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit postoje občanů z Kostelce nad Orlicí, ke klientům Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí a porovnat je s postoji lidí z okolí. Na základě odpovědí zúčastněných osob jsou tyto postoje hodnoceny jako negativní, přičemž podstatná většina nemá žádné osobní zkušenosti s touto skupinou osob ani se o tuto problematiku nijak zvlášť nezajímá, spíše naopak. Tyto postoje jsou tedy spíše výplodem nízké osvěty obyvatelstva v této oblasti, kdy velký vliv hrají též hromadně sdělovací prostředky. Neboť ty z mála zúčastněných osob, kteří měli pozitivní či neutrální zkušenosti s touto skupinou osob, měli i pozitivní pohled na cizince v ČR obecně, a současně se cítili i touto problematikou pozitivně ovlivněni.

Tato práce, respektive její metodická část by svými výsledky mohla být přínosná při komunitním plánování, popřípadě jako přehled pro samotné Pobytové středisko v rámci jejich spolupráce s veřejností. Svou teoretickou částí by mohla být přínosná pro informovanost veřejnosti, neboť v ní uvedené informace pocházejí přímo od pracovníků POS Kostelec nad Orlicí. V literatuře, ani za pomoci internetového rozhraní se mi totiž nepodařilo obdobné sehnat.

.

Seznam použitých zkratk

EU – Evropská unie

ČR – Česká republika

SUZ – Správa uprchlických zařízení

MVCR – Ministerstvo vnitra České republiky

OAMP – Odbor azylové a migrační politiky

CVVM – Centrum pro výzkum veřejného mínění

POS – Pobytové středisko

ČSÚ – Český statistický úřad

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Operacionalizační tabulka

Tabulka č. 2: Sociální zajištění respondentů

Tabulka č. 3: Pocit ovlivnění obyvatelů Kostelce nad Orlicí a okolí

Tabulka č. 4: Čestnost odpovědí občanů z Kostelce nad Orlicí a okolí

Tabulka č. 5: Jak je veřejnost informovaná o POS Kostelec nad Orlicí ve vztahu s negativním ovlivněním života respondentů

Tabulka č. 6: Srovnání pohledu na cizince v ČR u osob z Kostelce nad Orlicí a okolí

Tabulka č. 7: Jak se o tuto problematiku zajímají obyvatelé z Kostelce nad Orlicí a okolí

Tabulka č. 8: Chápání rozdílu mezi azylantem a uprchlíkem veřejností

Seznam grafů

Graf č. 1: Věkové kategorie

Graf č. 2: Pocit ovlivnění života respondentů azylovou problematikou

Graf č. 3: Postoje občanů k výhodám cizinců

Graf č. 4: Co by veřejnost nechtěla

Graf č. 5: Informovanost respondentů o chodu POS Kostelec nad Orlicí obecně

Graf č. 6: Obecný pohled na cizince v ČR

Graf č. 7: Pocit ovlivnění života v České republice cizinci

Graf č. 8: Hodnocení cizinců v ČR osobami z Kostelce nad Orlicí a okolí

Graf č. 9: Účast respondentů na akcích s klienty POS Kostelec nad Orlicí

Graf č. 10: Celkový přehled

Graf č. 11: Setkání veřejnosti s klienty POS Kostelec nad Orlicí

Graf č. 12: Setkání s klienty POS osob z Kostelce nad Orlicí a okolí

Graf č. 13: Osobní zkušenosti osob z Kostelce nad Orlicí a okolí s klienty POS Kostelec nad Orlicí

Graf č. 14: Jaký druh osobních zkušeností převládá u respondentů

Seznam použité literatury

- [1] APPELTOVÁ, Michaela a kol. *Ženy a česká společnost: Hodnocení implementace Pekingské akční platformy na národní a mezinárodní úrovni*. Praha: Otevřená společnost, o.p.s., 2010. 156 s. ISBN: 978-80-87110-19-5.
- [2] BAŠTECKÁ, Bohumila a kol. *Psychosociální krizová spolupráce*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 320 s. ISBN: 978-80-247-4195-6.
- [3] BITTNEROVÁ, Dana; MORAVCOVÁ, Mirjam. *Kdo jsem a kam patřím? - identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. 459 s. ISBN: 978-80-902-7858-5.
- [4] BŘESKÁ, Naděžda a kol. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. vydání Olomouc: ANAG, spol. s.r.o., 2012. 224 s. ISBN: 978-80-7263-739-3.
- [5] ČADIL, Jan. *Regionální ekonomie - Teorie a aplikace*. 1. vydání Praha: C. H. Beck, s.r.o., 2010. 152 s. ISBN: 978-80-7400-191-8.
- [6] ČAPEK, Robert. *Třídní klima a školní klima*. 1. vydání Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 328 s. ISBN: 978-80-247-2742-4.
- [7] ERIKSEN, T. H. *SmallPlaces, LargeIssues*. Praha: Portál, s.r.o., 2008. 559 s. ISBN: 978-80-7367-465-6.
- [8] FUNDA, Otakar. *Když se rákos chvěje nad hladinou*. Praha: Karolinum, 2009, 242 s. ISBN: 978-80-246-1592-9.
- [9] GÜNTEROVÁ, Tereza in Oldřich Matoušek a kol. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, s.r.o., 2005. 351 s. ISBN: 978-80-7367-818-0.
- [10] KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2008*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, v. v. i., 2009. 395 s. ISBN: 978-80-86506-78-4.
- [11] KUTNOHORSKÁ, Jana. *Multikulturní ošetrovatelství pro praxi*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 160 s. ISBN: 978-80-247-4413-1.
- [12] MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi 2*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 328 s. ISBN: 978-80-247-2339-6.

- [13] MOLEK, Pavel. *Právní pojem "pronásledování" v souvislostech evropského azylového práva*. Praha: C. H. Beck, 2010. 205 s. ISBN: 978-80-7400-164-2.
- [14] PRŮCHA, Jan; VETEŠKA, Jaroslav. *Andragogický slovník*, Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 320 s. ISBN: 978-80-247-3960-1.
- [15] VETEŠKA, Jaroslav. *Mediace a probace v kontextu sociální andragogiky*. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2015, 252 s. ISBN: 978-80-7478-898-7.
- [16] VALIŠOVÁ, Alena a kol. *Pedagogika pro učitele*. 2. vydání Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, 456 s. ISBN: 978-80-247-3357-9.
- [17] WISSMANN, Wolf Ruede. *Satanské metody vyjednávání - Jak je využívat a jak se jim bránit*. 1. vydání Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 240 s. ISBN: 978-80-247-3741-6).

Další zdroje

Mezinárodní smlouvy: Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb., o Úmluvě o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícím se právního postavení uprchlíků. Čl. 1 písm. A, odst. 2.

www.suz.cz – O nás. [online]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/o-nas/o-nas/> (ze dne: 28. 10. 2015)

www.suz.cz – Spolupráce. [online]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/o-nas/partnerstvi-a-spoluprace/> (ze dne: 28. 10. 2015)

www.suz.cz – Zařízení. [online]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/zarizeni-suz/prehled/> (ze dne: 28. 10. 2015)

www.integracnicentra.cz - O nás [online]; Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/Onas/InformaceOProjektu.aspx> / (ze dne: 28. 10. 2015)

Vojtíšková, 2015 – Deník z praxe v rámci předmětu PSOU2 roku 2015

www.mvcr.cz– Azyl. [online]; Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/azyl-prubeh-spravniho-rizeni-o-udeleni-mezinarodni-ochrany.aspx> / (ze dne: 29. 11 2015)

JURÁŠKOVÁ, Magda; *Integrace cizinců v České republice na příkladu Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí*. [online]. Pardubice, 2009. 69 s. Bakalářská práce.

Univerzita Pardubice; Filozofická fakulta, katedra sociálních věcí. Ved. práce prof.

PhDr. Leoš Šatava, CSc. [cit. 6. 1. 2016]. Dostupné z:

<https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/33266/bakal%20sk%20pr%20ce.pdf;jsessionid=E2FC4C0EE12165C666C9C291125518CF?sequence=1.pdf>

ČSÚ tabulka.[online]; Dostupné z:https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_pocet_cizincu-006/ (ze dne: 16. 2. 2016)

ČSÚ Počet cizinců. [online]; Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu/> (ze dne: 16. 2. 2016)

Seznam příloh

Příloha č. I.:Dotazníko azylové problematice

Příloha č. I

Dobrý den,

Jmenuji se Markéta a studuji na Univerzitě Hradce Králové. Chtěla bych Vás tímto poprosit o vyplnění krátkého dotazníku, zaměřeného na azylovou problematiku, z pohledu veřejnosti.

Dotazník je krátký (zabere asi pět minut) a **zcela anonymní**. Zjištěná data budou použita výhradně ke zpracování mé Bakalářské práce na téma „Problematika klientů Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí“.

V úvodu je třeba osvětlit pár pojmů.

Kdo je **KLIENT POBYTOVÉHO STŘEDISKA**?

- o Cizinec, který podal v České republice žádost o udělení mezinárodní ochrany (azylu), o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto.

AZYLANTEM je osoba jiné než české národnosti (cizinec), kterému byl Českou republikou již udělen azyl. Česká republika se tímto zavazuje zajistit ochranu těmto osobám a zároveň jim usnadnit integraci (zapojení) do současného systému České republiky.

Z důvodů současné situace týkající se uprchlíků, je třeba dále třeba vymezit i tento pojem.

UPRCHLÍKEM je oproti tomu osoba, která opouští zem, z důvodu jako je například: válečný konflikt, nepříznivé přírodní podmínky (zemětřesení, povodně, atd.). Vůči těmto osobám je uplatněn tzv. „institut dočasné ochrany“. Vychází se z toho, že se jedná o dočasné problémy, a tyto osoby se tedy po jejich vyřešení budou chtít vrátit domů.

Cílem mého výzkumu je zjistit postoje občanů z Kostelce nad Orlicí, ke klientům Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí a porovnat je s postoji lidí z okolí.

Velice děkuji za spolupráci!

1) Jsem:

Žena

Muž

2) Kolik Vám je let?

(doplňte).....

3) Vaše trvalé bydliště? (název obce, města/kraj)

.....

4) V současnosti: (možno více odpovědí)

Studuji (pouze denní forma studia)

Studuji dálkově.

Pracuji (vše kromě studentských brigád)

Mám brigádu.

Jsem nezaměstnaný.

Jsem v důchodu.

5) Nejvyšší dosažené vzdělání?

Základní vzdělání

Střední odborné učiliště (výuční list)

Střední odborné (zakončené maturitní zkouškou)

Vyšší odborné vzdělání

Vysokoškolské vzdělání

6) Zajímáte se o azylovou problematiku? (možno více odpovědí)

Je mi to jedno

Zběžně (z výuky, z televize, internetu, apod.)

Pracuji s touto skupinou

Aktivně se zajímám

7) Jaký máte pohled na cizince v České republice obecně?

- Vítám je tu.
- Neřeším to.
- Nechci je tu, vadí mi!

8) Jak si myslíte, že cizinci ovlivňují život v ČR? (možno více odpovědí)

- Nijak
- Vytvářejí nová pracovní místa.
- Přinášejí novou, zajímavou kulturu a cizí jazyky.
- Rozšiřují náš sortiment. (potravin, oděvy, apod.)
- Vyšší agresivita.
- Vzrůstající kriminalita.
- Pomalu se tu česky nedomluvíme.
- Zatěžují systém státního zabezpečení. (dávky, atd.)
- Odlišné, až nevhodné způsoby chování.
- Berou nám pracovní místa

9) Účastníte se nějakých setkání s těmito skupinami?

- Ano
- Ne

10) Domníváte se, že Vás tato problematika v životě ovlivňuje?

- Vůbec ne
- Možná trochu – pozitivně
- Velmi mě to ovlivňuje – pozitivně
- Možná trochu – negativně
- Velmi mě to ovlivňuje – negativně

11) Setkali jste se někdy s klientem pobytového střediska?

- Ne nikdy.
- Nejsem si vědom/a.
- Ano, párkrát. (setkání na ulici, v obchodě, apod.)
- Ano, pravidelně se setkáváme. (zajdeme na kávu, apod.)

12) Máte nějaké osobní zkušenosti s těmito osobami?

- Ne
- Ano → a) negativní
b) pozitivní

13) Myslíte si, že chápete rozdíl mezi azylantem a uprchlíkem?

- Ano.
- Myslím, že ano.
- Ne.

14) Máte pocit, že mají osoby žádající o azyl oproti Vám nějaké výhody?

- Ano, mají.
- Nevím.
- Ne, nemají.

15) Zaškrtněte, které z následujících situací, byste nechtěli. (možno více odpovědí)

- Aby žili ve stejném státě. (Pouze jako turisté na krátkou dobu.)
- Je vůbec potkávat.
- Aby žili ve stejném městě.
- Aby bydleli ve stejném domě.
- Aby chodili do stejné školy. (jako já, nebo jako moje děti)
- Aby chodili do stejného zaměstnání.
- S nimi spolupracovat v zaměstnání.
- Aby se s nimi někdo z rodiny stýkal.
- Aby byli v mém osobním životě.
- Jiná odpověď:

.....

16) Jste si vědom/a toho, že v Kostelci nad Orlicí je Pobytové středisko, pro osoby žádající o udělení mezinárodní ochrany (azylu)?

- Ano, samozřejmě.
- Ano, slyšel/a jsem o něm něco.
- Ne, nezajímá mě to.
- Ne, vůbec jsem o tom nevěděl/a.